

Załącznik

Do Uchwały Nr. XXVII | | 2021

Rady Miasta Radzyń Podlaski

z dnia 25. maja 2021r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA
RADZYŃ PODLASKI
NA LATA 2021 – 2025**

RADZYŃ PODLASKI 2021r.

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW.....	4
WSTĘP.....	5

CZĘŚĆ I DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA

I. CHARAKTERYSTYKA MIASTA.....	8
1.1. Informacje ogólne.....	8
1.2. Najważniejsi pracodawcy.....	9
1.3. Działalność gospodarcza.....	11
1.4. Demografia.....	12
1.5. Kultura i sport.....	13
1.6. Oświata i wychowanie.....	13
1.7. Ochrona zdrowia.....	14
II. PODSTAWOWE AKTY PRAWNE REGULUJĄCE PROBLEMATYKĘ POMOCY SPOŁECZNEJ.....	14
III. PODMIOTY DZIAŁAJĄCE W SFERZE POMOCY SPOŁECZNEJ.....	19
3.1. Podmioty prowadzone przez gminę miejską.....	19
3.2. Organizacje pozarządowe.....	22
3.3. Pozostałe podmioty.....	23
IV. ANALIZA SWOT W SFERZE SPOŁECZNEJ.....	25
V. OPIS GŁÓWNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYSTĘPUJĄCYCH NA TERENIE MIASTA.....	27
5.1. Ubóstwo.....	27
5.2. Bezrobocie.....	30
5.3. Bezdomność.....	36

5.4.	Alkoholizm.....	37
5.5.	Przemoc w rodzinie.....	39
5.6.	Zagrożenie bezpieczeństwa publicznego.....	41
5.7.	Niepełnosprawność.....	42
5.8.	Problemy mieszkaniowe.....	44
5.9.	Starzenie się społeczeństwa.....	48
5.10	.Problemy opiekuńczo – wychowawcze rodzin.....	49

CZĘŚĆ II PROGRAM ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA RADZYN PODLASKI

I.	WIZJA I CEL GŁÓWNY STRATEGII.....	53
II.	ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW.....	53
III.	MONITORING STRATEGII.....	70
IV.	UWAGI KOŃCOWE.....	82

WYKAZ SKRÓTÓW

AA – anonimowi alkoholicy

DŚDS – Dzienny Środowiskowy Dom Samopomocy

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

GUS – Główny Urząd Statystyczny

IPISS – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych

JOPS – jednostka(i) organizacyjne pomocy społecznej

KK – kodeks karny

KRUS – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PIK – Punkt Informacyjno – Konsultacyjny

PO KL – Program Operacyjny Kapitał Ludzki

PPP – Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

ROK – Radzyński Ośrodek Kultury

SPO – Sektorowy Program Operacyjny

UE – Unia Europejska

UM – Urząd Miasta

ZGL – Zakład Gospodarki Lokalowej

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

WSTĘP

Akcesja Polski do Unii Europejskiej stawia przed władzami naszego kraju konieczność realizowania polityki regionalnej UE i tym samym nakłada obowiązek rozwiązywania problemów istniejących w społeczności lokalnej. Z datą wejścia Polski w struktury UE zbiega się wejście w życie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej – aktu prawnego prezentującego nowe podejście i wprowadzającego nowe rozwiązania w zakresie pomocy społecznej, kładącego nacisk na tzw. pracę socjalną. Od początku lat 90 – tych daje się zauważyć nasilenie występowania wielu niepokojących zjawisk, takich jak: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność czy rodziny dysfunkcyjne. Jest to spowodowane głównie wprowadzeniem tzw. gospodarki wolnorynkowej. Nie bez znaczenia jest większy niż przed rokiem 1990 dostęp do informacji na temat problemów społecznych. Istotne jest, że problemy te prawie nigdy nie występują osobno, że są wzajemnie powiązane, np. osoba niepełnosprawna jest często bezrobotna, więc żyje w ubóstwie. Ponadto problemów tych nie da się rozwiązywać szybko, jest to proces długofalowy. Dlatego też w pomocy społecznej niezbędne jest prowadzenie działań zaplanowanych, długofalowych, ujmujących tę problematykę w sposób kompleksowy, jednym słowem – działań opartych na strategii. Działania takie dają realne szanse na wychodzenie podopiecznych z systemu pomocy społecznej, co powinno być głównym celem większości jednostek organizacyjnych.

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Radzynie Podlaskim. Strategia jest dokumentem uspołecznionym. Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2021-2025. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m. in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez miasto środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

Obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych przez gminę wynika z art. 17 ust.1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej. Umieszczenie tego zadania w punkcie 1 wskazuje na jego istotne znaczenie. Można postawić tezę, że zadanie to zawiera w sobie pozostałe zadania gminy, a prawidłowe opracowanie i realizacja strategii jest gwarancją sukcesu w realizacji polityki społecznej danej gminy.

W tym miejscu należy przytoczyć przynajmniej jedną z definicji strategii. Jest to zespół skoordynowanych, dostosowanych do sytuacji oraz otoczenia sposobów osiągnięcia celów przedsiębiorstwa.

Strategia jest realizowana w wyniku procesu zarządzania strategicznego. W literaturze określa się zarządzanie strategiczne jako cykl następujących po sobie czynności: przygotowanie analizy strategicznej, opracowanie planu strategicznego,

realizacja tego planu oraz monitoring realizacji planu.

Dla właściwego opracowania programów rozwiązywania problemów społecznych (czyli sposobów osiągnięcia celów) konieczne jest przeprowadzenie diagnozy sytuacji społecznej miasta. Zasadnym jest również przedstawienie krótkiej charakterystyki miasta, przytoczenie najważniejszych aktów prawnych regulujących kwestie związane z polityką społeczną państwa, scharakteryzowanie jednostek działających w sferze pomocy społecznej, a także przeprowadzenie analizy SWOT (jako całościowej metody przeprowadzania analizy strategicznej) obejmującej problematykę pomocy społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Radzyń Podlaski odnosi się głównie do zadań realizowanych przez samorząd gminy w sferze społecznej, w szczególności do zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzynie Podlaskim.

CZEŚĆ I

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA

I. CHARAKTERYSTYKA MIASTA

1.1 Informacje ogólne

Radzyń Podlaski położony jest północnej części województwa lubelskiego, nad rzeką Białką, w odległości 70 km od przejścia granicznego z Białorusią.

Miasto zajmuje powierzchnię 19,29 km². Zamieszkuje w nim 15227¹ osób (stan na dzień 31.12.2020 r.) Dalekie zewnętrzne powiązania Radzyna Podlaskiego z krajem i zagranicą zapewniają przebiegające przez miasto drogi krajowe:

- nr 19 prowadząca w kierunku północnym do Białegostoku i dalej za granice kraju, do Kowna (Litwa) i Rygi (Łotwa) oraz w kierunku południowym do Lublina i Rzeszowa, a następnie za granicę kraju do Koszyc (Słowacja),
- krajowa nr 63 prowadząca do Siedlec i przejścia granicznego z Białorusią w Sławatyczach.

Radzyń Podlaski oddalony jest od Lublina (siedziby władz wojewódzkich) o 70 km oraz od Białej Podlaskiej (stolicy dawnego województwa bialskopodlaskiego) o 54 km. Okoliczne mniejsze ośrodki miejskie to: Łuków - położony w odległości ok. 24 km, Międzyrzec Podlaski - w odległości ok. 29 km i Parczew - w odległości ok. 30 km. Na północ od miasta w odległości ok. 3 km od północnej jego granicy przebiega linia kolejowa Lublin – Łuków. Miasto jest siedzibą władz powiatowych, a w jego strefie oddziaływania znajduje się obszar obejmujący gminy: Borki, Czemierniki, Kąkolewnica Wschodnia, Komarówka Podlaska, Ulan Majorat i Wohyń.

¹

Osoby zameldowane na pobyt stały, stan na dzień 31 grudnia 2020 r. Wydział Spraw Obywatelskich UM Radzyń

1.2. Najważniejsi pracodawcy

Ważnym atutem miasta jest obecność kilku firm produkcyjnych, usługowych i handlowych oraz instytucji państwowych i samorządowych.

Główni pracodawcy to:

- Spółdzielcza Mleczarnia „SPOMLEK” w Radzynie Podlaskim
- Spółdzielnia Zakład Pracy Chronionej „SIMENA” w Radzynie Podlaskim
- Powszechna Spółdzielnia Spożyców „SPOŁEM” w Radzynie Podlaskim
- Chłodnia Owocowo-Warzywna BIMIZ FOOD sp. z o.o. w Radzynie

Podlaskim

- Górnicza Fabryka Narzędzi sp. z o. o. w Radzynie Podlaskim,
- Dr GERARD sp. z. o. o. Zakład Produkcyjny w Radzynie Podlaskim,
- MIESZKO S.A. Zakład Produkcyjny w Radzynie Podlaskim
- PGE Dystrybucja O/Lublin Posterunek Energetyczny Radzyń Podlaski,
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Radzynie Podlaskim
- Zakłady Tekstylno - Odzieżowe „EUROTEX” w Radzynie Podlaskim
- Bank PKO BP .S.A w Radzynie Podlaskim,
- Bank PEKAO S.A. w Radzynie Podlaskim,
- Bank Spółdzielczy w Radzynie Podlaskim,
- Bank Gospodarki Żywnościowej S.A. w Radzynie Podlaskim,
- Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej S.A. w Radzynie Podlaskim
- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej sp. z o. o. w Radzynie Podlaskim
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Radzynie Podlaskim,
- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych sp. z o. o. w Radzynie Podlaskim,
- Zakład Zagospodarowania Odpadów Komunalnych Adamki k/Radzyna

Podlaskiego.

Ważne znaczenie dla Miasta ma działalność jednoosobowych spółek komunalnych - Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych i Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej. Ponadto na terenie miasta działają takie instytucje publiczne jak: Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Urząd Statystyczny, Archiwum Państwowe, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Urząd Skarbowy oraz instytucje związane z samorządem powiatowym: Komenda Powiatowa Policji, Komenda Powiatowa Straży Pożarnej, Powiatowa Stacja Sanitarno - Epidemiologiczna, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, szkoły ponadgimnazjalne, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, placówka opiekuńczo-wychowawcza „Mój Dom”, Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy.

1.3 Działalność gospodarcza

Z danych statystycznych GUS wynika, że w Radzynie Podlaskim na koniec 2019 r. w systemie REGON zarejestrowanych było 1478 (sektor publiczny 51, sektor prywatny 1412) podmioty gospodarki narodowej. W roku 2020 zarejestrowanych było 1513 (wzrost o 35 w stosunku do roku 2019) w tym 51 sektor publiczny, 1412 sektor prywatny. Podział tych podmiotów według sektorów własności przedstawia się następująco

Na koniec 2019 roku zgodnie z ewidencją działalności gospodarczej prowadzoną przez Burmistrza Miasta działalność prowadziło 105 wpisów, 101 wykreśleń przedsiębiorców 355 zmiany wpisów (osób fizycznych i spółek cywilnych). Na koniec 2020 było to już 96 wpisów, likwidacja 72, zmiany 294 przedsiębiorców. Z danych wynika, że liczba podmiotów gospodarczych z roku na rok zmalała, ze względu na ciągle wysokie koszty pracy i ubezpieczeń społecznych, a także małej liczby instytucji otoczenia biznesu służących pomocą szkoleniową i doradczą.

1.4 Demografia

Dane statystyczne w zakresie urodzeń, zgonów i zawartych małżeństw w latach 2014 – 2020 w mieście Radzyń Podlaski przedstawia wykres:

Wykaz stałych mieszkańców Miasta w podziale na wiek i płeć przedstawia poniższa tabela:

Stan na dzień	Wiek						Ogółem		
	0-18		19-65	19-60	pow. 65	pow. 60			
	płeć		płeć	płeć	płeć	płeć	płeć		
	M	K	M	K	M	K	M	K	M+K
31.12.2014r.	1600	1473	5361	4959	746	1857	7707	8289	15996
31.12.2015r.	1576	1427	5263	4839	782	1934	7621	8200	15821
31.12.20016r.	1519	1414	5206	4729	829	2025	7554	8168	15722
31.12.2017r.	1499	1405	5101	4615	872	2078	7472	8098	15570
31.12.2018r.	1481	1378	5017	4504	914	2174	7412	8056	15468
31.12.2019r.	1479	1382	4921	4355	967	2278	7367	8015	15382
31.12.2020r.	1434	1343	4821	4232	1015	2320	7270	7895	15165

Źródło: Dane Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta w Radzynie Podlaskim

Z danych zawartych w powyższych zestawieniach wynika, że w latach 2014-2020 zaszły istotne zmiany w strukturze ludności Radzyna Podlaskiego według przedziału wiekowego i produkcyjnego mieszkańców w postaci:

- znacznego spadku udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym, czyli dzieci i młodzieży, w ogólnej populacji miasta,
- spadku udziału mężczyzn w wieku produkcyjnym, czyli populacji w wieku 19-65 lat,
- spadku udziału kobiet w wieku produkcyjnym 19-60 lat,
- znacznego wzrostu udziału ludności w wieku poprodukcyjnym.

Biorąc pod uwagę strukturę ludności miasta według ekonomicznych grup wieku w latach 2014 – 2020 oraz dysponując danymi własnymi Urzędu Miasta w zakresie dokładnej statystyki liczby mieszkańców każdego rocznika od urodzonych w 2014 r., aż do urodzonych w 1920 r. (najstarszy rocznik) i danymi statystycznymi w zakresie urodzeń

i zgonów, przyjmując określone założenia, dokonano pewnych analiz i szacunków i opracowano prognozy na lata 2014 i 2020.² Prognozy te wykazano w poniższej tabeli.

Stan na dzień	Wiek						Ogółem		
	0-18		19-65	19-60	pow. 65	pow. 60			
	płeć		płeć	płeć	płeć	płeć	płeć		
	M	K	M	K	M	K	M	K	M+K
31.12.2020r.	1600	1473	5361	4959	746	1857	7707	8289	15996
31.12.2014r.	1434	1343	4821	4232	1015	2320	7270	7895	15165

Z zestawień statystycznych i prognoz wynikają następujące wnioski:

- liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się w 2020 r. w stosunku do 2014 r.,
- liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym zmniejszyła się w 2020 r. w stosunku do 2014 r. ,
- liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się w 2020 r. w stosunku do 2014 r.

Przedstawione wyżej dane demograficzne Radzyna Podlaskiego stanowią istotne uwarunkowania dla kierunków i priorytetów polityki społecznej miasta. Będzie ona uwarunkowana następującymi okolicznościami:

- spadkiem zapotrzebowania na usługi edukacyjne w zakresie wychowania przedszkolnego, szkoły podstawowej i gimnazjum,
- spadkiem zapotrzebowania na usługi edukacyjne w zakresie szkolnictwa ponadgimnazjalnego i wyższego,
- kreowaniem nowych miejsc pracy dla wzrastającej populacji ludności w wieku produkcyjnym, zwłaszcza do 2025 roku,
- dostosowaniem zapotrzebowania na usługi służby zdrowia i pomocy społecznej do wzrastających potrzeb wynikających z procesów starzenia się ludności miasta,
- koniecznością zwiększenia rozmiarów budownictwa mieszkaniowego

² Wydział Rozwoju Gospodarczego Urzędu Miasta w Radzynie Podlaskim.

w związku z wchodzeniem w wiek produkcyjny większej liczby mieszkańców miasta.

1.5 Kultura i sport

Zadania samorządu miejskiego w zakresie prowadzenia działalności kulturalnej realizuje Radzyński Ośrodek Kultury. W ramach ośrodka działają m. in.: kino „Oranżeria”, liczne zespoły wokalne i instrumentalne, teatr dziecięcy, teatr „Warsztaty Ekspresji Twórczej”, sekcja plastyczna, galeria „Oranżeria”, Radzyńska Izba Regionalna, magazyn „Grot”, kluby seniora, uniwersytet III-go wieku. Ponadto ośrodek prowadzi działalność rekreacyjną organizując szereg imprez adresowanych głównie do dzieci i młodzieży. MOSIR Radzyń Podlaski, podstawowym celem Ośrodka jest zaspokojenie zbiorowych potrzeb mieszkańców miasta w zakresie kultury fizycznej, sportu, turystyki i rekreacji, oraz zapewnienie korzystania z ogólnie dostępnych urządzeń sportowych i terenów rekreacyjnych.

W mieście funkcjonuje również: Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia i Miejska Biblioteka Publiczna. Ponadto należy podkreślić aktywną działalność Radzyńskiego Towarzystwa Muzycznego, Radzyńskiego Towarzystwa Regionalnego, Radzyńskiego Klubu Fotograficznego „Klatka”, Stowarzyszenia Inicjatyw Lokalnych i Stowarzyszenia Stuk - Puk. Na terenie miasta działa klub sportowy LKS „Orlęta – Spomlek”, posiadający sekcję piłki nożnej (III liga i 6 grup młodzieżowych), oraz odnoszące wiele sukcesów, również na arenie międzynarodowej Radzyńskie Sportowe Centrum Taekwon - Do. Na uwagę zasługują także aktywne uczniowskie kluby sportowe: UKS „Alfa”, UKS „Niedźwiadek”, UKS „Atlas”, UKS „Sokół”, UKS „Start” i MUKLS TECHNIK- ORION, Klub Sportowy VOLLEY Radzyń Podlaski.

1.6 Oświata i wychowanie

Sieć placówek oświatowych na terenie miasta tworzą: Przedszkole Miejskie z dwoma filiami, 2 szkoły podstawowe, 2 gimnazja, I Liceum Ogólnokształcące oraz Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w skład którego wchodzi: II Liceum Ogólnokształcące, Technikum

Mechaniczne, Technikum Uzupełniające dla dorosłych, Liceum Profilowane, Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych. Ponadto w mieście funkcjonuje Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy, Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Karola Lipińskiego, Ośrodek Szkolenia i Wychowania Ochotniczych Hufców Pracy, a także Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Radzyńskie Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych

1.7 Ochrona zdrowia

Na terenie miasta Radzyń Podlaski zlokalizowane są następujące placówki służby zdrowia: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „TERAPIA” sp. z o. o., Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „KURACJA” sp. z o. o., Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej - Praktyki Lekarza Rodzinnego, indywidualna praktyka pielęgniarska, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Pielęgniarek Środowiskowych, Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna, Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego. W strukturach organizacyjnych Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej prowadzi działalność przychodnia rejonowa oraz szpital powiatowy.

II. PODSTAWOWE AKTY PRAWNE REGULUJĄCE PROBLEMATYKĘ POMOCY SPOŁECZNEJ

- **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.³**

Ustawa zasadnicza zawiera szereg zapisów dotyczących polityki społecznej i wywodzi wolności i prawa człowieka od godności ludzkiej, która jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych (art. 30).

W szczególności ustawodawca stwierdza, że:

- obywatel pozostający bez pracy nie z własnej woli i nie mający innych środków utrzymania ma prawo do zabezpieczenia społecznego, którego zakres i formy określa

³ Dz. U. z 1997r., Nr 78, poz. 483.

ustawa (art. 67 ust. 2),

- osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej (art.69),
- organy i instytucje państwowe kierują się dobrem rodziny; rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych, matka przed i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych (art. 71),
- Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją; dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych (art. 72),
- władze publiczne prowadzą politykę sprzyjającą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych obywateli, w szczególności przeciwdziałają bezdomności, wspierają rozwój budownictwa socjalnego oraz popierają działania obywateli zmierzające do uzyskania własnego mieszkania (art. 75 ust.1).

- **Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁴**

Jest to jeden z najbardziej istotnych aktów prawnych dotyczących rozwiązywania problemów społecznych, określający zadania w zakresie pomocy społecznej, a więc instrumenty i działania, za pomocą których należy przeciwdziałać i rozwiązywać problemy społeczne, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej oraz zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej. Zgodnie z definicją zawartą w art. 2 ust. 1 „pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one

⁴ Dz. U. z 2020 r. , poz. 1876 z późn. zm.

w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości”. Przepis ten zawiera niezwykle istotną zasadę subsydiarności - organy i instytucje pomocy społecznej wkraczają dopiero wówczas gdy podopieczni nie potrafią samodzielnie rozwiązywać stojących przed nimi problemów. Powody udzielania świadczeń wymienione są w art. 7 ustawy należy również traktować jako wyliczenie problemów społecznych będących przedmiotem diagnozy sytuacji społecznej miasta. Są to: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna. Ustawowy zwrot „w szczególności” wskazuje, że katalog wymienionych problemów nie jest zamknięty.

- **Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych⁵**

Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych, zasady ich ustalania, przyznawania i wypłacania. Świadczenia rodzinne obejmują zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne), zapomogę wypłacaną przez gminy na podstawie art. 22 a, jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe). Dodatki do zasiłku rodzinnego przysługują z tytułu: urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki poza miejscem zamieszkania.

⁵ Dz. U. z 2020 r., poz. 111 z późn. zm.

- **Ustawa z 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów**⁶

Ustawa określa działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych, zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów, warunki nabywania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, zasady i tryb przyznawania tych świadczeń oraz zasady finansowania świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

- **Ustawa z 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych**⁷

Ustawa reguluje zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków mieszkaniowych, czyli pomocy pieniężnej, której wysokość stanowi różnicę pomiędzy wysokością wydatków na lokal, a określonym procentem dochodu gospodarstwa domowego.

- **Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi**⁸

Przeciwdziałanie i zwalczanie istotnego problemu społecznego jakim jest alkoholizm to zadanie własne gminy, które realizuje się poprzez profilaktykę oraz pracę z osobami nadużywającymi i uzależnionymi od alkoholu.

- **Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 o ochronie zdrowia psychicznego**⁹

Ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym, zapewnieniu osobom chorym opieki zdrowotnej oraz innych form pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, a także kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych.

⁶ Dz. U. z 2020 r. ,poz. 808 z późn. zm.

⁷ Dz. U. z 2019 r. , poz. 2133 z późn. zm.

⁸ Dz. U. z 2019 r. , poz. 2277 z późn. zm.

⁹ Dz. U. z 2020 r. Nr 685, poz. z późn. zm.

- **Ustawa z 20 kwietnia 2004 r. z promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹⁰**

Ustawa reguluje zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej. Instytucje rynku pracy podejmują działania w celu: pełnego i produktywnego zatrudnienia, rozwoju zasobów ludzkich, osiągnięcia wysokiej jakości pracy oraz wzmacniania integracji i solidarności społecznej.

- **Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym¹¹**

Zatrudnienie socjalne obejmować może osoby z grup szczególnego ryzyka, podlegające wykluczeniu społecznemu, takie jak: bezdomni, alkoholicy, narkomani, chorzy psychicznie, długotrwale bezrobotni, zwalniani z zakładów karnych, uchodźcy. Osobom tym ustawa oferuje zatrudnienie u przedsiębiorców, w tzw. Centrach Integracji Społecznej oraz w formie spółdzielni.

- **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie¹²**

Ustawa określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

- **Ustawa z dnia 26 lipca 2013r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw¹³**

Nowelizacja ustawy wprowadza dla tzw. odbiorców wrażliwych energii elektrycznej pomoc w formie dodatku energetycznego. O dodatek mogą ubiegać się osoby korzystające z dodatku mieszkaniowego. Dodatek przyznawany jest na 6-miesięcy.

¹⁰ Dz. U. z 2020 r., poz. 1409 z późn. zm.

¹¹ Dz. U. z 2020 r., poz. 176z późn. zm.

¹² Dz. U. z 2020, poz. 218 z późn. zm.

¹³ Dz. U. z 2019 r. poz. 984

III. PODMIOTY DZIAŁAJĄCE W SFERZE POMOCY SPOŁECZNEJ

3.1 Podmioty prowadzone przez miasto

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzynie Podlaskim

Zgodnie z art. 110 ustawy o pomocy społecznej MOPS wykonuje zadania pomocy społecznej w gminie miejskiej Radzyń Podlaski oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. Ośrodek zatrudnia 9 pracowników socjalnych; na jednego pracownika przypada więc ok. 1691 mieszkańców Radzyna Podlaskiego, co jest zgodne z wymogiem ustawowym (art. 110 ust. 11 ustawy) i pozwala na właściwe prowadzenie pracy socjalnej w środowisku. MOPS prowadzi schronisko dla bezdomnych, oraz trzy przyszkolne świetlice środowiskowe dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, zatrudnia również pięć opiekunek świadczących usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania podopiecznych. Ośrodek wykonuje również zadania nie związane bezpośrednio z pomocą społeczną, takie jak: wypłata świadczeń rodzinnych, wypłata 500+, wypłata 300+ na rozpoczęcie roku szkolnego, postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych i wypłata świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wypłata dodatków mieszkaniowych oraz od 01.01.2014 r. wypłatę dodatków energetycznych. Przyjmuje wnioski i wydaje Karty Dużej Rodziny. Świetlice działają na podstawie Regulaminu oraz Programu Zajęć Świetlicy Socjoterapeutycznej. Opiekunami świetlic są osoby z przygotowaniem pedagogicznym z którymi współpracują wolontariusze. Głównym zadaniem świetlic jest poszukiwanie form oddziaływania na dzieci i młodzież, które umożliwią prawidłowy rozwój ich osobowości, a także ułatwią im rozpoznanie pojawiających się problemów poprzez uczenie podejmowania samodzielnych decyzji i dokonywania wyborów życiowych. Socjoterapia polega na celowym stworzeniu dzieciom i młodzieży warunków do właściwej socjalizacji oraz zmiany sądów o rzeczywistości, sposobów reagowania i zachowania.

Schronisko dla bezdomnych funkcjonuje przez cały rok, posiada 10 miejsc z możliwością zwiększenia ich liczby w okresie zimowym. Placówka zapewnia podstawowe warunki niezbędne do normalnego funkcjonowania. W placówce jest bezpośredni nadzór nad podopiecznymi w osobie opiekuna schroniska. W roku 2015

wykonano remont i adaptację pomieszczeń co zwiększyło możliwość przyjęcia dodatkowych osób, docelowo 15.

- **Dzienny Środowiskowy Dom Samopomocy**

DŚDS jest ośrodkiem wsparcia, którego podstawowym celem jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych, opieka i terapia osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi (upośledzenia umysłowe, choroba psychiczna, uzależnienia i współuzależnienia). W DŚDS organizowana jest terapia zajęciowa: stolarska, plastyczna, krawiecka, świetlicowa, gospodarstwa domowego, ruchowa i komputerowa. Podopieczni korzystają z usług psychologa oraz niezbędnej opieki zdrowotnej. Problemem jest niechęć wielu osób z zaburzeniami psychicznymi (lub ich przedstawicieli) do korzystania z usług DŚDS. Wynika to głównie z lęku przed stygmatyzacją i brakiem świadomości odnośnie korzyści wynikających z terapii. Ośrodek dysponuje 45 miejscami dla niepełnosprawnych.

- **Zespół interdyscyplinarny**

Zadaniem Zespołu jest pomoc osobom współuzależnionym i ofiarom przemocy domowej poprzez: wstępną diagnozę, udzielenie wsparcia i informacji, pomoc w opracowaniu planu działania, pomoc prawną i psychologiczną, zajęcia terapeutyczne w ramach grupy wsparcia. Klientami Zespołu są najczęściej kobiety doświadczające negatywnych skutków życia z osobą nadużywającą bądź uzależnioną od alkoholu, a zwłaszcza przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej oraz seksualnej. Celem zespołu jest efektywne podejmowanie działań pomocowych i interwencyjnych w momencie zaistniałego problemu. Współdziałanie z innymi podmiotami przy rozwiązywaniu problemu i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym. Cele Zespołu realizowane są poprzez:

- a) ocenę sytuacji problemowej osoby indywidualnej, rodziny, grup problemowych lub

środowiska znajdujących się w sytuacji kryzysowej i wypracowanie sposobu postępowania, który będzie miał na celu przywrócenie integralności rodziny bądź środowiska oraz możliwości realizowania ich funkcji, oraz podejmowanie działań w tym celu przewidzianych przepisami prawa,

- b) udzielanie pomocy, a w zależności od potrzeb – poradnictwa socjalnego, prawnego, psychologicznego osobom, rodzinom, grupom problemowym i środowisku, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów,
- c) podejmowanie interwencji w przypadku przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu jej powstrzymanie,
- d) udzielanie pomocy dzieciom doświadczającym i będącym świadkami przemocy w rodzinie,
- e) podejmowanie wspólnych działań w ramach procedury „Niebieska Karta”.

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego realizowane mogą być także:

tworzenie lokalnych zintegrowanych programów i kampanii profilaktycznych, m in. z zakresu problemu uzależnień, bezrobocia, trudności wychowawczych, przestępczości i innych zagadnień lokalnej polityki społecznej. Inicjowanie badań, diagnoz, w tym wspólnego diagnozowania osób indywidualnych i środowiska, którego problem dotyczy, oraz ekspertyz wspierających prace Zespołu w danym obszarze.

- **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**

Komisja działa na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Głównym zadaniem komisji jest realizacja Miejskiego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a w szczególności podejmowanie działań w zakresie profilaktyki wśród dzieci, młodzieży i osób dorosłych, rozwiązywanie problemów osób uzależnionych, współuzależnionych, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz kontrolowanie prawidłowości stosowania zasad sprzedaży napojów alkoholowych. Istotnym zadaniem jest podejmowanie czynności zmierzających do

zastosowania wobec osoby uzależnionej obowiązku leczenia w zakładzie leczenia odwykowego.

3.2. Organizacje pozarządowe

- Stowarzyszenia Grupa AA „Orion”
Stowarzyszenie Grupa AA „Rezonans”
Stowarzyszenie Grupa AA „Podaj dłoń”
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „STOP”

Warunkiem uczestnictwa w grupach wsparcia jest chęć zerwania z nałogiem, natomiast członkostwo w stowarzyszeniu wiąże się już z koniecznością posiadania określonego okresu abstynencji. Stowarzyszenia są finansowane z dotacji Urzędu Miasta.

- Polski Związek Niewidomych Koło w Radzynie Podlaskim
Stowarzyszenie działa na rzecz osób niewidomych i słabo widzących. Główne zadania to rehabilitacja osób niewidomych i ociemniałych, reprezentacja tych osób wobec władz i innych stowarzyszeń, edukacja, działalność wydawnicza i informacyjna oraz opieka prawna.
- Polski Związek Emerytów i Rencistów i Inwalidów Zarząd w Radzynie Podlaskim
Działalność w zakresie zabezpieczenia społecznego, integracji i aktywizacji społecznej, na rzecz praw i wolności człowieka i obywatela, w zakresie nauki, kultury, edukacji i wychowania, a także na rzecz bezpieczeństwa publicznego.
- Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Radzynie Podlaskim
Działania stowarzyszenia skierowane są głównie do osób najbardziej potrzebujących, skrzywdzonych. Zadania to m. in. opieka i pomoc socjalna, szkolenia w zakresie

aktywizacji zawodowej, promocja honorowego krwiodawstwa, promocja właściwych zachowań zdrowotnych i ekologicznych, działalność edukacyjna.

Parafialny Zespół Caritas przy parafii Trójcy Świętej w Radzynie Podlaskim
Działania Caritasu skierowane są na dystrybucję żywności, ubrań, sprzętu medycznego, i leków, oraz szeroko rozumiany wolontariat.

Punkt informacyjno - konsultacyjny ds. przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy w rodzinie mieści się w „DOMU PARAFIALNYM”. Dyżurują w nim członkowie Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radzynie Podlaskim.

Istotnym problemem jest mała liczba aktywnych organizacji pozarządowych działających w dziedzinie pomocy społecznej. Konieczne jest wspieranie (pomoc finansowa, lokal itp.) tych organizacji.

3.3 Pozostałe podmioty

Na terenie Radzyna Podlaskiego funkcjonują również jednostki realizujące zadania pomocy społecznej, prowadzone przez samorząd powiatowy. Są to: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, placówka opiekuńczo – wychowawcza „Mój Dom”, Poradnia Leczenia Uzależnień przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej (83 413 23 79). Do poradni mogą zgłaszać się osoby doświadczające problemów w związku z piciem alkoholu a także członkowie ich rodzin. Oddział Terapii Uzależnień SP ZOZ w Radzynie Podlaskim. Oddział prowadzi podstawową terapię uzależnienia od alkoholu (6 tygodni). Leczenie w oddziale jest planowane, tzn. termin jest wyznaczany po rozmowie kwalifikacyjnej. Po ukończeniu leczenia w oddziale, pacjenci mogą korzystać z sesji zapobiegania nawrotom, które odbywają się na terenie oddziału (83 413 23 55). Oddział detoksykacyjny prowadzi detoksykację alkoholową. Należy skontaktować się z lekarzem dyżurnym i uzgodnić termin przyjęcia. Charakter niniejszego dokumentu nie pozwala na szersze omówienie tych jednostek (83 413 23 71 lub 58,60,63).

IV. ANALIZA SWOT W SFERZE SPOŁECZNEJ

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none">1. Dobre rozpoznanie potrzeb społecznych.2. Inwestycje w dziedzinie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.3. Doświadczona kadra pracowników służb społecznych.4. Dobrze rozwinięta działalność organizacji anonimowych alkoholików.5. Dobrze zorganizowane i uposażone instytucje działające w sferze bezpieczeństwa publicznego.6. Walory turystyczne miasta (m. in. zespół pałacowo-parkowy) stanowiące bazę do rozwoju turystyki i rekreacji.7. Funkcjonowanie na terenie miasta średnich przedsiębiorstw produkcyjnych.8. Możliwości w zakresie szkolenia kadr dzięki wykorzystaniu środków PO KL.9. Dobra baza rekreacyjno - sportowa	<ol style="list-style-type: none">1. Niskie dochody ludności.2. Ubóstwo części mieszkańców miasta.3. Dysproporcje wśród mieszkańców miasta pod względem statusu materialnego i zawodowego.4. Niewystarczające fundusze na pokrycie potrzeb inwestycyjnych miasta.5. Kryzys rodziny oraz brak systemowych i zintegrowanych rozwiązań w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną.6. Mała liczba organizacji pozarządowych działających w sferze społecznej i otoczeniu biznesu.7. Duża liczba rodzin utrzymujących się ze świadczeń socjalnych.8. Mała aktywność klientów pomocy społecznej w zakresie poprawy sytuacji życiowej.9. Brak doświadczenia i umiejętności w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych na finansowanie tzw. „miękkich” projektów.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none">1. Napływ nowych inwestorów.2. Działalność władz samorządowych w kierunku tworzenia nowych i rozbudowy istniejących zakładów pracy oraz instytucji .3. Działalność władz samorządowych w zakresie poprawy warunków prowadzenia działalności gospodarczej.4. Dostęp do funduszy unijnych na realizację programów pomocy oraz szkolenie kadr.5. Stosowanie pracy socjalnej i kontraktu socjalnego przez wykwalifikowanych pracowników socjalnych.6. Wzrost aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców.7. Wykorzystanie zespołu pałacowo-parkowego w sferze kultury, turystyki i rekreacji.8. Wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa.	<ol style="list-style-type: none">1. Zmniejszanie się liczby mieszkańców miasta.2. Zwiększenie liczby klientów pomocy społecznej.3. Zwiększanie się liczby osób utrzymujących się wyłącznie z pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.4. Marginalizacja i wykluczenie społeczne osób z grup szczególnego ryzyka.5. Narastanie problemów społecznych: uzależnienia, przemoc domowa, rozpad rodziny, bezdomność.6. Tzw. dziedziczenie biedy w rodzinach klientów pomocy społecznej.7. Wzrost przestępczości nieletnich.8. Likwidacja niektórych pracodawców.

V. OPIS GŁÓWNYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYSTĘPUJĄCYCH NA TERENIE MIASTA

5.1 Ubóstwo

W literaturze funkcjonuje wiele definicji ubóstwa. W polskim systemie pomocy społecznej najbardziej istotne jest tzw. ubóstwo ustawowe, od którego istnienia ustawodawca uzależnił wypłatę świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Przyjmuje się, że uprawnionymi do wypłaty są rodziny w których miesięczny dochód na osobę nie przekracza kwoty 528 zł; w przypadku osoby samotnie gospodarującej jest to kwota 701 zł. Często możemy spotkać się również z pojęciem „minimum egzystencji”, które definiuje się jako koszyk dóbr, potrzeb człowieka, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu prowadzi do biologicznego wyniszczenia i zagrożenia życia.¹⁴

W roku 2020 z pomocy MOPS skorzystało 323 rodziny spełniające przesłanki ustawowe zaliczające do rodzin ubogich, w których żyje 728 osób. Stanowi to około 4,8 %. Zasiłek okresowy w okresie od 01.01.2020 do 31.12.2020 r. to kwota 156 939,77 zł liczba osób 81. Zasiłek stały 40 osób na kwotę 232 979,92 zł. Zasiłek celowy 185 osób na kwotę 40 536,53 zł (liczba osób w rodzinach 391).

W roku 2020 pracownicy socjalni przeprowadzili 1014 wywiadów środowiskowych i wydali 1431 decyzji przyznających świadczenia.

Minimum socjalne i minimum egzystencji. Otóż polega to na wyznaczeniu granicy wydatków gospodarstw domowych, mierzącej minimalnie godziwy poziom życia. Minimum egzystencji jest taką granicą ekstremalną, określa pułap, poniżej którego istnieje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego, dlatego niekiedy mówi się o nim, jako o minimum biologicznym. Minimum socjalne różni się o niego znacznie, w jego skład wchodzi koszty utrzymania gospodarstwa domowego jak również podstawowe

¹⁴ L. Deniszczyk, B. Sajkiewicz, Kategoria minimum egzystencji, w: S. Golinowska, Polska bieda II mieszkańców Radzyna Podlaskiego. Czym są koszyki minimum?. Kryteria. Ocena. Przeciwdziałanie, IPiSS, Warszawa 1997.

potrzeby bytowo-konsumpcyjne, w tym minimalnego udziału w kulturze i rekreacji. Przyjęło się nazywać ten model górną granicą ubóstwa, tzw. „linią ubóstwa”, dolną granicę ubóstwa określa natomiast minimum egzystencji. Według założeń polityki społecznej osoby znajdujące się w tym przedziale są głównym biorcą świadczeń socjalnych, jednak rzeczywistość, przynajmniej w naszym kraju, ma się do tego nijak. Bowiem pomocą objęta jest jedynie ich niewielka część. Tak jak opisywałem w poprzednim tekście pomoc jest przyznawana jedynie, jeśli nie jest przekroczona granica interwencji socjalnej, czyli 701 zł i 528 zł dla osoby w rodzinie. Patrząc na najnowsze obliczenia IPISS na podstawie danych GUS sytuacja nie wygląda dobrze.

Bardzo groźnym i ostrzegawczym sygnałem, jaki możemy zaobserwować patrząc na informacje jest wielkość minimum egzystencji dla jednej osoby, wynosi ona 528 zł, czyli jest niewiele mniejsza niż wartość uprawniająca do pobierania świadczeń(!). Oznacza to, że odsetek osób zagrożonych skrajnym ubóstwem w naszym kraju wzrasta do alarmującego poziomu. Warto podkreślić fakt, że minimum egzystencji określa ubóstwo całkowite, co za tym idzie procent ludzi dotkniętych ubóstwem w mniejszym lub większym stopniu w naszym kraju jest na prawdę alarmująco wysoki. Jeśli tendencja nie ulegnie zahamowaniu to wkrótce świadczenia będą otrzymywać jedynie osoby, które bez tych świadczeń nie będą mogły się utrzymać, czyli, w gdy dojdzie do zrównania minimum egzystencji z pułapem interwencji socjalnej.

Należy w tym miejscu przypomnieć, że oba koszyki minimum uzależniają swoją ostateczną sumę od wartości towarów, które jak wiemy ciągle drożeją. Mam jedynie nadzieję, że do opisanej wyżej sytuacji nie dojdzie, mimo że wszystko powoli do takiego stanu zmierza. Możemy być pewni, że skutki tego typu zmian odczuje całe społeczeństwo, a nie tylko osoby najbiedniejsze, ponieważ z upływem czasu, jakość kulturowa i edukacyjna naszych obywateli będzie spadać, gdyż nie wszystkich będzie na wyższą edukację i kulturę stać. Zagrożenie to jednak dotyczy głównie osób bezrobotnych, które same prowadzą

gospodarstwo domowe. Płaca minimalna w Polsce pozwala na zaspokojenie minimum socjalnego. W 2020 r. wyniosła 2600 zł brutto, (od roku 2021 2800 zł brutto) co po odliczeniu wszystkich składek itp. powinno wynieść nieco ponad próg minimum socjalnego. Obliczenia IPISS na podstawie danych GUS pokazują, że koszty godziwego życia w naszym kraju są znaczące.

Pokazane wartości pokazują jedynie zmodyfikowane, średnie wartości z uwzględnieniem koniunktury rynku. W rzeczywistości różnią się od siebie w różnych regionach kraju. Jak również nie uwzględniają sytuacji indywidualnych mieszkańców, jak na przykład przewlekłej choroby, której leczenie przekracza o wiele więcej. Dlatego rządzący i prawnicy powinni pamiętać, że minimum socjalne i minimum egzystencji mają jedynie charakter modelowy. Nie przedstawiają prawdziwych realiów, dlatego nie powinny być jedynym wyznacznikiem sterującym polityką świadczeń socjalnych naszego państwa. Miejmy, zatem nadzieję na to, że państwo nie będzie zaglądać do naszego portfela tylko po to, aby zabierać, ale też czasami mądrze się z nami podzieli, jeśli potrzebujemy pomocy.

Przyczyny tak dużej liczby ubogich w Radzynie Podlaskim rodzin są analogiczne jak w przypadku innych miejscowości. Przede wszystkim problemem są niskie kwalifikacje osób bezrobotnych, małe umiejętności w zakresie poszukiwania pracy, a także brak chęci podjęcia pracy czemu sprzyja stosunkowo duża liczba i wysokość świadczeń socjalnych. Ponadto z informacji uzyskanych w PUP wynika, że bezrobotni wykazują małe zainteresowanie podjęciem pracy, która nie spełnia wszystkich oczekiwań bezrobotnego. Istnieje również niechęć do uczestnictwa w szkoleniach czy przemieszczaniu się w celu podjęcia zatrudnienia. Duże zadania stoją więc zarówno przed przedstawicielami władz w kwestii tworzenia korzystnych warunków dla inwestorów i małych i średnich przedsiębiorców, jak i przed jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej (praca socjalna) i służbami zatrudnienia (aktywizacja zawodowa). Ogromne znaczenie ma również tworzenie programów finansowanych ze środków UE.

Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS

Rok 2016 – 393 rodziny

Rok 2020 -391 rodzin

Liczba osób korzystających z pomocy MOPS w roku 2020 w stosunku do roku 2016 kształtuje się na podobnym poziomie. Część osób korzysta ze środków finansowych przeznaczonych na program wieloletni „Posiłek w szkole i w domu”. Wsparcie oferowane w ramach tego programu mogło być kierowane do rodzin, których dochody nie przekraczają kwoty 792 zł na osobę w rodzinie i 1051,50 zł dla samotnych.

Rodzina w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej to osoby pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Bardzo często są to rodziny konkubenckie, krótkotrwałe, często wielodzietne i pozbawione stabilnych dochodów. Jak wynika z analizy w mieście funkcjonuje stosunkowo duża liczba rodzin niepełnych, w których ciężar prowadzenia gospodarstwa domowego spoczywa na jednej osobie. Jeszcze większa jest liczba rodzin, w których głównym źródłem dochodu jest emerytura lub renta.

Prognoza zmian:

Należy spodziewać się dalszego zubożenia społeczeństwa do czasu znacznego wzrostu gospodarczego a co za tym idzie nowych miejsc pracy.

5.2 Bezrobocie

Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy określa bezrobotnego jako osobę w wieku produkcyjnym (od 18 roku życia do 60 roku życia w przypadku kobiet i 65 w przypadku mężczyzn) niezatrudnioną i nie wykonującą innej pracy zarobkowej oraz

zarejestrowaną w powiatowym urzędzie pracy.¹⁵ Bezrobocie jest niezwykle istotnym problemem społecznym, który wywiera duży wpływ na powstawanie wielu innych problemów. Jest to też najczęstszy powód przyznawania świadczeń pieniężnych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Polityka zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu realizowana przez samorząd powiatu radzyńskiego we współpracy z instytucjami dialogu społecznego i partnerstwa na rynku pracy zmierza do osiągnięcia pięciu głównych celów:

1. Promocja zatrudnienia i wzrost aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy
2. Integracja społeczna i zwiększenie szans na zatrudnienie osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy
3. Promocja samozatrudnienia oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości poprzez tworzenie nowych miejsc pracy
4. Podnoszenie jakości i efektywności usług rynku pracy
5. Rozwijanie dialogu społecznego i partnerstwa na rzecz rynku pracy

Powiatowy Urząd Pracy w Radzynie Podlaskim we współpracy z partnerami rynku pracy będzie dążyć do osiągnięcia postawionych celów poprzez wytyczone działania i poddziałania. Odzwierciedleniem efektywności działań będą osiągnięte rezultaty roczne.

Przez stronę internetową www.radzynpodlaski.praca.gov.pl PUP Radzyń zapewnia wszystkim zainteresowanym stały dostęp do niezbędnych informacji dotyczących uzyskania pomocy z PUP. W październiku 2020 roku w wyniku przekształceń Ministerstwa Rozwoju dział administracji rządowej – Praca – z dotychczasowego Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przeszedł do nowego Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Technologii

Osiągnięcie poprawy na rynku pracy powiatu radzyńskiego możliwe będzie wyłącznie przy zaangażowaniu wszystkich partnerów społecznych, którzy swoją wiedzę, umiejętności, doświadczenie oraz posiadane zasoby połączą we wspólne prozatrudnieniowe działania. Wskaźnik bezrobocia w powiecie radzyńskim od stycznia do grudnia 2020 wzrósł

¹⁵ Pełną definicję bezrobotnego zawiera art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy.

z poziomu 6,2% w styczniu do 6,8% w grudniu. Stopa bezrobocia w styczniu 2019 roku w powiecie radzyńskim wynosiła 7,2% jej poziom jest niższy o 1,0 punkt procentowy.

W grudniu 2020 r. stopa bezrobocia w kraju wynosiła 6,8% to wzrost o 1,6 pkt. Proc. w porównaniu do roku 2019. Bezrobocie wzrosło też w województwie lubelskim w grudniu 2020 r. o 0,8 punktu procentowego w porównaniu do grudnia 2019 roku i wynosiło 8,2%.

Na koniec grudnia 2020 roku w PUP w Radzynie Podlaskim zarejestrowanych było 1699 osób bezrobotnych (w tym 806 kobiet), 182 osoby posiadało prawo do zasiłku (10,7% osób bezrobotnych), 84% (1436) osób znajduje się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Największą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne (909) osób. Pod względem czasu pozostawania bez pracy najliczniejszą kategorię wśród zarejestrowanych w powiecie radzyńskim stanowiły osoby niepracujące powyżej 24 miesięcy 400 osób (26% ogółu zarejestrowanych).

W grudniu 2020 roku w porównaniu do roku ubiegłego w powiecie radzyńskim liczba osób bezrobotnych wzrosła o 258 osób. Największy wzrost liczby osób bezrobotnych zanotowano w mieście Radzyń Podlaski, z 389 osób zarejestrowanych w 2019 roku do 475 w 2020 roku tj. o 86 osób. W okresie od stycznia do grudnia 2020 roku w PUP w Radzynie Podlaskim zarejestrowało się 1857 osób, średnia miesięczna napływu wynosiła 155 osób. W tym:

- 1515 osób poprzednio pracujących (82% ogółu rejestrowanych),
- 271 osób dotychczas niepracujących (15 % ogółu zarejestrowanych),
- 33 osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy (2% ogółu rejestrowanych).

W okresie od stycznia do grudnia 2020 roku wyłączono z ewidencji 1599 osób,

a średni miesięczny odpływ z bezrobocia wynosił 133 osoby.

Od początku roku do końca grudnia do Powiatowego Urzędu Pracy w Radzynie wpłynęło 470 krajowych ofert pracy. W tym samym okresie pracę podjęło o 10% więcej osób niż w analogicznym okresie ubiegłego roku – co trzecia osoba skierowana do pracodawcy dostawała pracę.

Warto również wspomnieć o firmach, które w omawianym okresie zatrudniły osoby bezrobotne przez Powiatowy Urząd Pracy. Bimiz – Food Sp. z o. o. w Radzynie Podlaskim . Kolejnym pracodawcą, który zatrudnił był Dr Gerard Sp. z o. o.

Z informacji uzyskiwanych od pracowników socjalnych MOPS (wywiady środowiskowe) wynika, że znaczna część mieszkańców pracuje w tzw. „szarej strefie”, nie rejestrując się w PUP i powiększając ukryte bezrobocie. Według badań przeprowadzonych przez GUS w Polsce, liczba osób przyznających się do pracy w „szarej strefie” zmniejsza się : w roku 1995-2199 tys, 1998r. 1431 tys, 2004r. 1317 tys, 2009r. 785 tys. W okresie pierwszych 9 miesięcy 2010 roku (styczeń – wrzesień) zbiorowość ta liczyła 732 tys. co stanowiło 4,6% ogółu pracujących.¹⁶ Ponadto dużo osób pozostających faktycznie bez pracy jest właścicielami gospodarstw rolnych, często bardzo małych i nie przynoszących dochodów. Trzeba zwrócić uwagę, że stopa bezrobocia (w grudniu 2013 r.) w powiecie radzyńskim była wyższa od ogólnokrajowej (11,4 %) i niższa od wojewódzkiej (13 %). Wysokość bezrobocia w powiecie radzyńskim na przestrzeni ostatnich 5 lat systematycznie się zwiększa.

Absolwenci szkół stanowią grupę, której najtrudniej jest zaistnieć na rynku pracy z uwagi na brak doświadczenia zawodowego, nieumiejętność poruszania się po rynku pracy oraz brak znajomości metod aktywnego poszukiwania pracy. Sytuacja, w jakiej znajdują się młodzi ludzie niejednokrotnie ich przerasta, zaś napotykanne trudności w poszukiwaniu odpowiedniej pracy, zniechęcają do dalszej aktywności, co powoduje, że wielu młodych

¹⁶ Publikacja GUS, Praca nierejestrowana w Polsce w 2004 r., Warszawa 2005.

ludzi, przede wszystkim absolwentów szkół, swój start w życie zawodowe rozpoczyna od rejestracji w urzędach pracy.

O szansach wyjścia z bezrobocia w dużym stopniu decyduje poziom wykształcenia i przygotowania zawodowego. Oceniając strukturę bezrobotnych według wykształcenia w powiecie radzyńskim należy stwierdzić, że wśród osób pozostających w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy dominują osoby bezrobotne o stosunkowo niskich kwalifikacjach zawodowych. Z analizy natężenia bezrobocia wynika, że poziom wykształcenia jest istotnym czynnikiem wpływającym na status osób bezrobotnych.

Bezrobocie dotyczy tylko w niewielkim stopniu osób o wysokich kwalifikacjach zawodowych. Największe problemy z podjęciem pracy mają osoby o niskim poziomie wykształcenia, bez kwalifikacji pożądanых na rynku pracy. Osoby z wykształceniem wyższym posiadają największe umiejętności radzenia sobie na rynku pracy, zaś najniższą gotowość do zmiany zawodu wykazują osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Powiat radzyński charakteryzuje się niskim odsetkiem osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem. Osoby te są priorytetowo traktowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Radzynie Podlaskim (przy kierowaniu na różne formy aktywizacji zawodowej), mimo to młodzi ludzie często podejmują pracę w miejscu gdzie kończyli studia lub też udają się w poszukiwaniu lepszych warunków bytowych za granicami naszego kraju. Udział osób z wyższym wykształceniem w ogólnej liczbie osób bezrobotnych na koniec grudnia 2020 roku wyniósł 4,8% .

Analizując czas pozostawania bez pracy, najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby, które w ewidencji PUP w Radzynie Podlaskim pozostają powyżej 24 miesięcy.

Wśród osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy najliczniejszą grupę stanowią osoby długotrwale bezrobotne (2020).

Zjawisko długotrwałego bezrobocia jest jednym z poważniejszych problemów, z którymi borykają się obecnie urzędy pracy. Na koniec grudnia 2020 roku procent długotrwale bezrobotnych wyniósł 14,9%.

Długotrwałe bezrobocie w powiecie radzyńskim dotyka przede wszystkim kobiety, które objęte są również bezrobociem chronicznym. W ostatnich kilkunastu latach wytworzył się specyficzny „styl” bycia bezrobotnym polegający na efektywnym korzystaniu z pomocy społecznej. Chroniczne bezrobocie jest trwałym elementem statusu społecznego osób nim dotkniętych. Kobiety są bardziej poddane na dekonstrukcję na rynku pracy i jednocześnie trudniej im wrócić do stanu zatrudnienia. Wynika to z możliwości godzenia stanu bezrobocia z funkcjonowaniem w gospodarstwach rolnych, pracą sezonową i dorywczą. Obserwując trendy w ostatnich latach należy zauważyć, iż bezrobocie długotrwałe kobiet jest na ustabilizowanym poziomie i będzie się tylko nieznacznie zmniejszać w najbliższych latach. Bezrobocie długotrwałe kobiet oraz ich niska aktywność zawodowa oznacza niską skłonność i motywację podjęcia zatrudnienia. Wpływ na to mają zwłaszcza systemowe uwarunkowania gospodarcze i społeczne, w tym zwłaszcza model prowadzonej polityki społecznej i pomocy społecznej.

Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie w styczniu 2020 roku przeprowadził badanie, które dotyczyło osób długotrwałe bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Ponieważ w badaniu brały udział również osoby bezrobotne z powiatu radzyńskiego, analiza odzwierciedla sytuację naszego powiatu.

Zarówno brak wykształcenia jak i kwalifikacji jest główną barierą w znalezieniu zatrudnienia. Wykształcenie w sposób niezwykle istotny kształtuje strukturę osób pozostających długotrwałe bez pracy. Statystyki Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie jednoznacznie wskazują, iż wśród długotrwałe bezrobotnych zdecydowanie przeważają osoby w wykształceniu zasadniczym zawodowym i niższym. Najmniej jest natomiast osób, które legitymują się wykształceniem wyższym. Ponad 60% subpopulacji nie posiada średniego wykształcenia.

Wśród długotrwałe bezrobotnych pozostających w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Radzynie Podlaskim, osoby do 25 roku życia stanowią 14,9%. Wśród osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, długotrwałe bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych jest 27%.

Liczebną grupę pod względem wiekowym stanowią osoby w przedziale wiekowym

od 25 do 34 lat (33,3%), drugą grupę pod względem liczebności stanowią osoby w przedziale wiekowym od 45 do 54 lat, którym trudniej jest znaleźć pracę w porównaniu do ludzi młodych i aktywnych zawodowo a jednocześnie uprawnienia emerytalne są dla nich dość odległe.

Charakterystyczne dla Lubelszczyzny jest utrzymujące się ciągle w jednej populacji osób bezrobotnych, chroniczne bezrobocie długotrwałe, które jest często dziedziczone, w regionie występuje zjawisko „zakotwiczenia” się bezrobotnych w stanie długotrwałego bezrobocia, czemu sprzyja system pomocy społecznej, który powoduje niechęć do aktywizacji.

Prognoza zmian:

Nie należy spodziewać się zmian w najbliższym czasie jeżeli chodzi o spadek stopy bezrobocia w okresie najbliższych 5 lat.

5.3 Bezdomność

Art. 6 pkt 8 ustawy o pomocy społecznej definiuje osobę bezdomną jako osobę nie zamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i nie zameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę nie zamieszkujejącą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania. Definicję tę należałoby rozszerzyć o osoby, które wprawdzie zamieszkujeją w lokalu, ale w każdej chwili mogą się spotkać z koniecznością jego opuszczenia, bądź też przebywają w określonych lokalach przez krótkie okresy czasu, przenosząc się z miejsca na miejsce.

Wielkość zjawiska jest trudna do oszacowania nawet na terenie niewielkiego miasta jakim jest Radzyń Podlaski. MOPS posiada dane na temat liczby osób korzystających ze schroniska miejskiego. Są też osoby, które można uznać za bezdomne, choć w noclegowni nie przebywają i nie korzystają z pomocy MOPS. Główną przyczyną bezdomności jest dysfunkcjonalność rodzin. Rodziny te nie dają możliwości prawidłowego rozwoju

osobowego człowieka; wyrastają z nich ludzie nieprzystosowani społecznie, którzy często w efekcie końcowym „zasilają” szeregi bezdomnych.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba mieszkańców noclegowni miejskiej	6	6	6	6	4	4

Źródło: Dane MOPS w Radzynie Podlaskim

Na 4 bezdomnych mężczyzn zamieszkujących w roku 2020 w radzyńskim schronisku 4 było stanu wolnego. Wszyscy bezdomni są uzależnieni lub mają poważne problemy alkoholowe. Żaden z bezdomnych nie jest zatrudniony - 4 ma status bezrobotnego bez prawa do zasiłku. Wszyscy korzystają w mniejszym lub większym stopniu ze świadczeń pieniężnych pomocy społecznej. Ta krótka charakterystyka pokazuje w jak beznadziejnej sytuacji znajdują się te osoby i jak trudno jest im pomóc w wychodzeniu z bezdomności. W kilku przypadkach realizacja jakichkolwiek programów wychodzenia z bezdomności z góry skazana jest na niepowodzenie, a mieszkańcy schroniska zostaną najprawdopodobniej umieszczeni w domu pomocy społecznej. Na terenie miasta żyją osoby bezdomne, które zamieszkują u osób prywatnych. Liczba tych osób jest trudna do oszacowania.

Prognoza zmian:

Przewiduje się dalszy wzrost liczby bezdomnych i osób skierowanych do Schroniska.

5.4 Alkoholizm

Od pojęcia uzależnienia od alkoholu odróżnić należy nadużywanie alkoholu, które nie rodzi tak negatywnych skutków społecznych jak alkoholizm, choć wywołuje problemy zdrowotne i prowadzi do uzależnienia. Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych z nią związanych. W świetle

nowoczesnej wiedzy uzależnienie od alkoholu jest chorobą wieloczynnikową, uszkadzającą funkcjonowanie człowieka w sferze somatycznej, psychologicznej, społecznej i duchowej. Model leczenia tego schorzenia musi być dostosowany do takiego sposobu postrzegania tej choroby.¹⁷ Skutki alkoholizmu są katastrofalne – prowadzi do przemocy domowej, rozbicia rodzin, bezrobocia, niepełnosprawności etc.

Wzrasta liczba uzależnionych objętych działaniami MKRPA. Dane nie odzwierciedlają rzeczywistego problemu uzależnienia od alkoholu na terenie Radzyna Podlaskiego. MKRPA zajmuje się osobami, które bądź dobrowolnie zgłosiły się do komisji, bądź zostały zgłoszone na podstawie wniosku. Procedura leczenia może być wszczęta wobec tych uzależnionych, którzy swoim postępowaniem powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny.¹⁸

Trzeba pamiętać, że w większości przypadków nadużywaniu alkoholu towarzyszy współuzależnienie członków rodzin oraz przemoc domowa. Znaczna liczba przypadków uzależnienia nie zostaje ujawniona – członkowie rodzin boją się alkoholika lub nie wierzą w rezultaty leczenia. Duże zadanie stoi przed pracownikami socjalnymi jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, którzy widząc problem alkoholowy w rodzinie winni skierować sprawę do MKRPA oraz motywować rodzinę do działania. Według badań PARPA w mieście o liczbie mieszkańców zbliżonej do liczby mieszkańców Radzyna Podlaskiego żyje ok. 500 osób uzależnionych, ok. 700 osób dorosłych w otoczeniu alkoholika oraz ok. 300 dzieci. wychowujących się w rodzinie alkoholika.

Liczba osób poddawanych detoksykacji alkoholowej jest uzależniona od możliwości placówek opieki zdrowotnej. W związku z problemami ekonomicznymi Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej, wskutek reorganizacji od 2005 roku detoksykacja została włączona w struktury oddziału psychiatrycznego, co spowodowało ograniczenie w przyjmowaniu na oddział alkoholików (preferencyjnie traktowani są psychotycy). Duża

¹⁷ Na podstawie informacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

¹⁸ Art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

liczba uzależnionych kierowana była na oddziały w miejscowościach ościennych. W roku 2020 nastąpiło znaczne zwiększenie liczby osób poddanych detoksykacji w radzyńskim szpitalu. Nie oznacza to z pewnością zwiększenia liczby mieszkańców nadużywających alkoholu; wynika raczej z możliwości szpitala w zakresie świadczenia tego typu usług medycznych. Dostęp do terapii uzależnienia od alkoholu w poradni jest zadowolający z tym, że tutaj warunkiem koniecznym jest „odtrucie” alkoholika.

Istotnym problemem jest brak na terenie miasta placówki zajmującej się detoksykacją i terapią dzieci uzależnionych od alkoholu. Z informacji uzyskiwanych od pedagogów szkolnych wynika, że problem ten stopniowo narasta.

Prognoza zmian:

Znaczny spadek osób uzależnionych od alkoholu w latach 2021-2025.

5.5 Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest bezpośrednio spowodowana kryzysem rodziny i wiąże się najczęściej z problemem alkoholizmu. Nie bez znaczenia jest również występowanie trudności na rynku pracy, zjawisko ubóstwa i napięć psychicznych z tym związanych.

Zgodnie z definicją przyjmowaną przez polskich specjalistów przemoc domowa to: działanie lub zaniechanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi sił lub władzy, godzące w ich prawa lub dobra osobiste a w szczególności w ich życie lub zdrowie (fizyczne czy psychiczne), powodujące u nich szkody lub cierpienie¹⁹.

Zjawisko to występuje w sferze fizycznej, emocjonalnej, seksualnej oraz w formie zaniedbania dziecka. Przemoc domowa jest przestępstwem - pojęciem niemal tożsamym ze „znęcaniem się nad rodziną”, o którym mówi art. 207 kodeksu karnego, przewidujący karę pozbawienia wolności dla sprawców. Należy podkreślić szczególnie wysoki stopień społecznego niebezpieczeństwa przemocy domowej, ponieważ ma ona miejsce w rodzinie,

¹⁹ O przemocy domowej - poradnik dla lekarza pediatry, pod redakcją Jerzego Mellibrudy, Renaty Durdy, Doroty Sasal, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Warszawa 1998.

a więc w środowisku, w którym jednostka powinna czuć się bezpiecznie i zaspokajać najbardziej istotne potrzeby, m. in. potrzebę miłości i bezpieczeństwa. Zjawisko to wywołuje szczególnie negatywne relacje pomiędzy sprawcą i ofiarą, powoduje współzależnienie ofiar oraz często tragiczne i nieodwracalne skutki w ich psychice (zjawisko wiktymizacji, dorosłe dzieci alkoholików).

Według danych statystycznych policji w roku 2007 stwierdzono w Polsce 22 561 przestępstw znęcania nad rodziną, 130 682 ofiary przemocy domowej (z tego: 8 556 mężczyzn, 76 162 kobiety i 45 964 dzieci) oraz 81 743 sprawców przemocy domowej (z tego 63 303 będących pod wpływem alkoholu). Policja przeprowadziła łącznie w zakresie przemocy w rodzinie 81 403 interwencje domowe.²⁰

Zarządzeniem Nr 15 z dnia 5 marca 2012r. Burmistrza Miasta Radzyń Podlaski został powołany Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Celem powołania zespołu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie miasta Radzyń Podlaski, zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Został również opracowany Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 dla Miasta Radzyń Podlaski wprowadzony Uchwałą Rady Miasta Radzyń Podlaski Nr XXIV/153//2021 z dnia 28 stycznia 2021r.

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób skazanych w Radzynie Podlaskim za popełnienie przestępstwa znęcania się nad rodziną (art. 207 par. 1kk).

	2010	2011	2012	2020
Liczba skazanych	69	30	44	54

Źródło: Informacja II Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim

Obserwując dane statystyczne dotyczące miasta Radzyń Podlaski należy stwierdzić, że nasilenie problemu przemocy domowej ulega zwiększeniu. Liczba „Niebieskich Kart”

²⁰ Dane statystyczne policji zamieszczone na stronie internetowej [www. Policja. pl](http://www.Policja.pl)

w roku 2020 to 31. Przy założeniu w/w karty powoływana była grupa robocza złożona z pracownika MOPS, dzielnicowego KPP, przedstawiciela MKRPA.

Prognoza zmian:

Dalsza intensyfikacja pracy zespołu interdyscyplinarnego.

5.6 Zagrożenie bezpieczeństwa publicznego

Zagrożenie bezpieczeństwa publicznego wiąże się z popełnianiem przestępstw i wykroczeń na terenie miasta.

Przestępstwa	2010	2011	2012	2013	2020
Rozbój i wymuszenie rozbójnicze	1	2	3	1	1
Przeciwko życiu i zdrowiu	1	31	9	8	9
Kradzież z włamaniem	31	28	13	19	8
Kradzież	56	66	38	56	25
Wykroczenia	2010	2011	2012	2013	2020
Kradzież	101	133	162	155	110
Uszkodzenie mienia	28	17	10	21	14
Zakłócenie porządku	55	221	114	69	64
Z ustawy o wychowaniu w trzeźwości	153	473	376	339	11

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Radzynie Podlaskim

Zestawienie nie odzwierciedla z pewnością rzeczywistego stanu przestępczości. Duża liczba postępowań karnych jest umarzana z powodu nie wykrycia sprawcy, braku dostatecznego materiału dowodowego, czy tzw. znikomego stopnia społecznej szkodliwości czynu. W wielu przypadkach popełnione przestępstwa czy wykroczenia nie są zgłaszane organom ścigania.

Prognoza zmian:

Intensyfikacja działań prewencyjnych Policji w Latach 2021-2025.

5.7 Niepełnosprawność

Osoby niepełnosprawne znajdują się w tzw. grupie szczególnego ryzyka narażonej na wykluczenie społeczne. Niepełnosprawność jest również często skutkiem innych problemów społecznych, przyczyną może być np. nadużywanie alkoholu czy brak pieniędzy na leczenie schorzeń, które w efekcie powodują stan niepełnosprawności. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i zatrudnianiu osób niepełnosprawnych²¹ wprowadza stopnie niepełnosprawności:

- lekki – w przypadku osoby o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne,
- umiarkowany – w przypadku osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,
- znaczny – w przypadku osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Ustawa definiuje pojęcie niezdolności do samodzielnej egzystencji jako naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację.²² Do niepełnosprawnych należy zaliczyć również osoby legitymujące się orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS i KRUS o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, całkowitej niezdolności do pracy

²¹ Dz. U. z 1997 r., nr 123, poz. 776 z późn. zm.

²² Art. 4 ust. 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej u zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

częściowej niezdolności do pracy.²³

Liczba wydanych orzeczeń o zaliczeniu do niepełnosprawności przez Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności dla mieszkańców Radzyna Podlaskiego przedstawia się następująco w powiecie:

Stopień niepełnosprawności	2010	2011	2012	2013	2020 miasto
Znaczny	27	18	27	113	52
Umiarkowany	146	133	122	283	182
Lekki	128	208	169	275	114
Dziecko niepełnosprawne	68	88	125	234	43
Razem	369	447	443	905	443

Źródło: Informacja Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Radzynie Podlaskim

Z danych MOPS wynika, że od stycznia do grudnia 2020 r. wypłacono 426 świadczeń z tytułu zasiłku pielęgnacyjnego na rzecz niepełnosprawnego dziecka. Można zatem stwierdzić, że na terenie miasta zamieszkuje ok. 120 dzieci niepełnosprawnych. Tak duża grupa dzieci to wyzwanie zarówno dla ich rodziców oraz instytucji w zakresie tworzenia i funkcjonowania stowarzyszeń działających na rzecz niepełnosprawnych.

Z analizy tych danych wynika, że coraz więcej osób niepełnosprawnych zdobywa wyższe wykształcenie, choć może niepokoić ciągle niewielki odsetek tych osób w stosunku do wszystkich niepełnosprawnych. Przyczyną jest niewątpliwie brak środków finansowych na kształcenie w szkołach wyższych oraz słabe przystosowanie uczelni do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zwiększa się również odsetek zatrudnionych niepełnosprawnych. Dzieje się tak z pewnością dzięki dofinansowaniu uzyskiwanemu przez pracodawców z PFRON. Wiele osób niepełnosprawnych pracuje w Zakładzie Pracy Chronionej „Simena” korzystającym z preferencji ustawowych. Należy jednak pamiętać, że pracodawcy bardzo niechętnie zatrudniają osoby niepełnosprawne. Ciągle zbyt mało niepełnosprawnych jest zatrudnionych na tzw. otwartym rynku pracy, czyli poza zakładami pracy chronionej. Wynika to z niewiedzy pracodawców na temat korzyści wynikających z zatrudnienia i przekonania (często błędnego) o niewielkich umiejętnościach niepełnosprawnych.

Specyficzną formą niepełnosprawności jest niepełnosprawność z powodu zaburzeń

²³ Zob. art. 5 cyt. ustawy.

psychicznych: choroby psychicznej bądź upośledzenia umysłowego. Z informacji uzyskanych w ośrodku wsparcia dla takich osób - Dziennym Środowiskowym Domu Samopomocy – wynika, że wiele osób nie korzysta z terapii z powodu nieświadomości czy niechęci wywołanej najczęściej lękiem przed napiętnowaniem otoczenia i brakiem wiary w pozytywne skutki pobytu w ośrodku.

Dane na temat podopiecznych domu samopomocy przedstawia tabela.

	2009	2010	2011	2012	2020
Liczba podopiecznych	41	43	45	43	44
Kobiety	18	17	17	18	18
Mężczyźni	23	26	28	25	26
Wiek od 18 – do 65 roku życia	39	41	26	41	43
Wiek po 65 roku życia	2	2	2	2	1
Upośledzenie umysłowe	20	21	20	18	34
Choroba psychiczna	21	22	25	25	10

Źródło: Informacja Dziennego Środowiskowego Domu Samopomocy

Prognoza zmian:

Dalsza aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych w porozumieniu z PUP na lata 2021 – 2025.

5.8 Problemy mieszkaniowe

Rozwijające się w mieście budownictwo spółdzielcze usytuowane zostało w kilku osiedlach - osiedlu „Bulwary”, osiedlu „Zabielska”, i osiedlu „Dom”. Budownictwo indywidualne rozwijające się przez cały okres powojenny nasiliło się w latach 70-tych. Powstały osiedla budynków jednorodzinnych - „XXX-lecia” oraz najnowsze osiedle z lat 90-tych - „Satuń”. Ostatnie przemiany społeczno-polityczne wpłynęły korzystnie na wyraz architektoniczny budownictwa indywidualnego. Nowe realizacje są już zindywidualizowane

i ciekawe architektonicznie. Otwarcie w 1998 roku obwodnicy łączącej ruch tranzytowy stwarza nowe możliwości uporządkowania centrum miasta.

Według danych GUS w Radzynie Podlaskim znajduje się 5 395 mieszkań, na które składa się 21 563 izb mieszkalnych. Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań wynosi 376,1 tys. m², co daje średnio ok. 22 m² na jednego mieszkańca. Powierzchnia lokalu na jednego mieszkańca nie odzwierciedla odnotowywanych niejednokrotnie przez pracowników socjalnych MOPS trudnych sytuacji rodzin wielodzietnych i ubogich, które żyją w ciasnocie i lęku przed długami i eksmisją.

L. p.	Adres budynku	Ilość lokali		Powierzchnia lokalu (m ²)	
		Wszystkich budynków	Z umowami o najem socjalny	Wszystkich budynków	Z umowami o najem socjalny
1.	Koszary 1	18		529,26	
2.	Koszary 2	18		663,06	
3.	Koszary 3	17		643,33	
4.	Brzostowiecka 2	10		362,42	
5.	Międzyrzeczka 3	1		63,00	
6.	Ostrowiecka 26	4		145,09	
7.	Ostrowiecka 28	4		129,91	
8.	Parkowa 1a	8	2	321,79	63,16
9.	Parkowa 31	17		722,50	
10.	Pomiarowa 2	13		524,32	
11.	Ostrowiecka 58a	2	2	121,49	121,49
12.	Sienkiewicza 1	3		143,10	
13.	Spółdzielcza 8	2		81,01	
14.	Wojska Polskiego 8	4		240,24	
15.	Wojska Polskiego 13	5		181,16	
16.	Zamkowa 2	3	1	168,74	65,82
17.	11-Listopada 36a	1	1	40,60	40,60
18.	Budowlanych 4	25		762,01	
19.	Pludzińska 24	1	1	28,03	28,03
20.	Budowlanych 2a	32		786,62	
21.	Bulwary 8	2		103,30	

22.	Jana Pawła II 6	2		82,23	
23.	Ostrowiecka 5	1		26,01	
24.	Ostrowiecka 30	2		260,50	
25.	Spółdzielcza 5	2		106,52	
26.	Warszawska 4	2		84,85	
27.	Warszawska 6	4		177,49	
28.	Warszawska 10	1		36,45	
29.	Warszawska 11	1		45,92	
30.	Warszawska 46	2		84,83	
31.	Warszawska 48	5		220,69	
32.	Warszawska 50	6		299,14	
33.	Wojska Polskiego 12	3		104,10	
34.	Pocztowa 6	1		51,87	

Przeludnienie jest jedną z przyczyn problemów wychowawczych, przemocy domowej czy niskich wyników w nauce. W roku 2020 miasto było właścicielem 226 mieszkań o łącznej powierzchni 8342,48 m². Wielkość tzw. zasobu komunalnego zmniejsza się ponieważ mieszkania są stopniowo wykupywane przez najemców dzięki udzielonej przez Radę Miasta bonifikacie w wysokości 90 % wartości mieszkania.

Zakład Gospodarki Lokalowej posiada w swoich zasobach 7 lokali socjalnych usytuowane w 5 budynkach o łącznej powierzchni 319,10 m². Są to mieszkania o obniżonym standardzie (bez dostępu do bieżącej wody i kanalizacji sanitarnej, o niewielkim metrażu), w których zamieszkują najubożsi mieszkańcy Radzyna Podlaskiego.²⁴ W ostatnich latach duża liczba lokali socjalnych została przekształcona w lokale o wyższym standardzie poprzez wykonanie inwestycji i remontów. Jest to korzystne z punktu widzenia warunków życia, natomiast wiąże się z większymi opłatami za mieszkanie. Stąd też wielu najemców i właścicieli mieszkań posiada zadłużenie u zarządców lokali.

Znaczna część mieszkańców miasta otrzymuje zwrot części kosztów

²⁴ Definicja lokalu socjalnego zawarta jest w art. 2 ust. 1 pkt. 5 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014r.,poz.150).

mieszkaniowych w postaci dodatku mieszkaniowego. Jest to świadczenie wypłacane ze środków budżetu miasta na rachunki bankowe zarządców lokali. Wysokość dodatku stanowi różnicę pomiędzy wysokością wydatków na lokal, a określonym procentem dochodu gospodarstwa domowego. Trzeba podkreślić, że kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych systematycznie maleje, mimo wzrostu czynszów za lokale.

ROK	ILOŚĆ WYDANYCH DECYZJI	KWOTA	ILOŚĆ DECYZJI ODMOWNYCH	DECYZJE WSTRZYMUJĄCE
2016	599	485 294,63	18	20
2017	519	413 859,66	19	19
2018	465	355 284,63	37	17
2019	385	303 669,81	22	10
2020	357	303 229,91	18	5

Źródło: Dane MOPS w Radzynie Podlaskim

Dzieje się tak dzięki prawidłowemu i konsekwentnemu prowadzeniu postępowań administracyjnych, a także dzięki stopniowemu wzrostowi dochodów gospodarstw domowych. W 2016 roku decyzję przyznającą dodatek mieszkaniowy wydano dla 599 rodzin w roku 2020 dla 357 rodzin. Biorąc pod uwagę liczbę osób w tych rodzinach stanowi to ok. 15 % mieszkańców miasta. Decyzje odmowne wydano w sprawie 18 rodzin w roku 2016, a 18 decyzji odmownych w roku 2020. Z powodu zaprzestania uiszczania opłat mieszkaniowych wstrzymano wypłatę świadczenia dla 20 rodzin w roku 2016 decyzję o wstrzymaniu podjęto wobec 5 rodzin w roku 2020.²⁵ Od 01.01. 2014 r. MOPS w Radzynie Podlaskim wypłaca dodatek energetyczny dla osób korzystających z dodatku mieszkaniowego.

Można postawić tezę, że w Radzynie Podlaskim nie istnieje jako taki problem mieszkaniowy; istnieje natomiast problem z utrzymaniem lub nabyciem mieszkań przez rodziny osiągające zbyt niskie dochody.

²⁵ Dane MOPS w Radzynie Podlaskim.

5.9 Starzenie się społeczeństwa

Z danych Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta w Radzynie Podlaskim wynika, że w roku 2016 miasto Radzyna Podlaska zamieszkiwało 2063 osób w wieku poprodukcyjnym - kobiet po 60 roku życia i mężczyzn po 65 roku życia, co stanowi ponad 12,7 % mieszkańców miasta.

Obecnie na koniec roku 2020 w Radzynie Podlaskim zamieszkuje 2426 takich osób, co stanowi ponad 15,4 % mieszkańców. Jak widać liczba osób w wieku poprodukcyjnym z roku na rok zwiększa się. Zjawisko to przedstawia poniższy wykres.

Wśród rodzin korzystających z pomocy MOPS ponad 10% stanowią rodziny emerytów. Sytuacja seniorów jest często bardzo trudna. Ustawa o pomocy społecznej przewiduje pomoc dla osób i rodzin nie przekraczających kryteriów dochodowych (701 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 518 zł na osobę w rodzinie). Są to kwoty bardzo niskie w stosunku do kwot osiąganych emerytur. Bardzo często zdarza się, że emeryt pobierający świadczenie niewiele wyższe od progu kryterium dochodowego, znajdujący się w bardzo trudnej sytuacji finansowej (konieczność poniesienia kosztów mieszkania, często duże wydatki na zakup leków, itp.) jest pozbawiony świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Wyjątkiem jest możliwość przyznania specjalnego zasiłku celowego (niezależnie od osiąganego dochodu) z tym, że przysługuje on w szczególnie uzasadnionych sytuacjach. Problem ten wynika wprost z takiej, a nie innej wysokości świadczeń emerytalnych, na co nie mają wpływu władze samorządowe miasta.

Kwoty kryteriów dochodowych w zakresie pomocy społecznej mogą zostać podwyższone w drodze uchwały Rady Miasta²⁶, jednak w obliczu stosunkowo dużych wydatków budżetu miasta na pomoc społeczną będzie to trudne do zrealizowania.²⁷

MOPS zatrudnia 5 opiekunek świadczących usługi opiekuńcze dla osób w podeszłym wieku, samotnych i wymagających pomocy, jeżeli chodzi o zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. Usługi opiekuńcze to dobra forma pomocy dla podopiecznych, co do

²⁶ Art. 8 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

²⁷ Budżet MOPS na rok 2020 stanowił (łącznie z dodatkami mieszkaniowymi i świadczeniami rodzinnymi) stanowi ok. 15% budżetu (wydatków) Radzyna Podlaskiego.

których nie ma konieczności umieszczenia w domu pomocy społecznej, ponieważ usługobiorcom zależy ciągle na zamieszkiwaniu w lokalnym środowisku, w miejscu zamieszkania.

W Radzynie Podlaskim funkcjonuje szereg organizacji zrzeszających seniorów i służących zachowaniu kondycji psychofizycznej tych osób. Są to: Krajowy Związek Emerytów i Rencistów, Zarząd w Radzynie Podlaskim; Lubelski Uniwersytet III-go wieku, Filia w Radzynie Podlaskim ; Zespół Wokalny „Wrzos” ; Klub Seniora „Kormoran” i Klub Seniora „Wrzos” , Zespół RADZYNIACY uświetniający wiele lokalnych uroczystości i rocznic.

Prognoza zmian:

W związku ze starzeniem się społeczeństwa należy uwzględnić środki na umieszczanie osób w Domach Pomocy Społecznej.

5.10 Problemy opiekuńczo – wychowawcze rodzin

Rodzina jest początkiem i źródłem kontaktów międzyludzkich, pierwszych więzi psychicznych dziecka z rodzicami i rodzeństwem, integracji między nimi. Charakteryzuje się określoną strukturą i specyficznym funkcjonowaniem. Rodzinę spośród innych wspólnot ludzkich wyróżniają takie cechy jak:

- tworzenie się bardzo silnych więzi emocjonalnych,
- spontaniczne, bezpośrednie interakcje pomiędzy członkami rodziny,
- stałe, codzienne obcowanie ze sobą,
- nieograniczone możliwości indywidualnych kontaktów,
- wspólne tradycje, obyczaje, normy, wartości,
- wzajemna odpowiedzialność i troska za siebie,

- pomoc dziecku w zaspokajaniu podstawowych jego potrzeb (bezpieczeństwa, zdrowia, miłości i akceptacji).²⁸

Są to cechy rodziny prawidłowo funkcjonującej. Jeśli w jej środowisku występuje ich deficyt, rodzina ulega na ogół dysfunkcji, a rozwój dziecka pozostaje zagrożony. Przyczyną dysfunkcjonalności rodziny są najczęściej zjawiska patologii i dewiacji społecznej, to jest: przestępczość, alkoholizm, narkomania, zaburzenia psychiczne, rozbitcie rodziny, patologiczne zachowania rodziców (np. przemoc wobec dziecka). Trudności w realizacji niektórych funkcji rodziny powodują: bezrobocie, bezdomność, ubóstwo, nietolerancja, wadliwy system oddziaływań wychowawczych. Dysfunkcjonalność rodziny może być całkowita lub częściowa. Dysfunkcjonalność całkowita oznacza, że występuje kompletne niepowodzenie w realizacji zadań rodziny i zastępują ją w tym inne osoby bądź instytucje. Dysfunkcja częściowa dotyczy trudności w realizacji niektórych jej funkcji np.: wychowawczej, emocjonalnej, rekreacyjnej.

W rodzinach dysfunkcyjnych rodzice reagują niewłaściwie na potrzeby dziecka. Zamiast je wspierać i ochraniać, ignorują je, albo krytykują, za to, że jest takie, a nie inne. W efekcie takiego podejścia dzieci rozwijają w sobie mechanizmy obronne, stają się agresywne, nadmiernie buntują się przeciw stawianym im wymaganiom. Niestety w przyszłości, gdy stają się dorośle, przenoszą cechy zaburzonego funkcjonowania na grunt swojej rodziny.²⁹

Do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Radzynie Podlaskim są kierowane dzieci z rodzin, w których występują wyżej opisane problemy. Z poniższego wykresu wynika, że spadł odsetek dzieci sprawiających trudności wychowawcze.

Zapotrzebowanie na prelekcje i warsztaty:

- cyberprzemoc,
- relacje rówieśnicze,
- zaburzenia procesów Integracji sensorycznej,
- praca z dzieckiem z nadpobudliwością psychoruchowa,

²⁸ Janet G. Woititz, Wymarzone dzieciństwo, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2001.

²⁹ Op. cit.

- jak pomagać dzieciom w radzeniu sobie z lękiem,
- uzależnienia, rozpoznawanie, reagowanie, mechanizmy uzależnienia (używków, uzależnienia behawioralne itp.).

Rok 2020 był rokiem, w którym zanotowaliśmy zmniejszenie ilości zgłoszeń wywołanych pandemią. Obecnie widoczna jest zmiana przyczyn zgłaszanych dzieci i młodzieży. Mniej zauważalne są trudności w nauce (ogólne i specyficzne) a wzrosła ilość zgłoszeń z uwagi na problemy emocjonalne, zaburzenia lękowo-depresyjne, a nawet podejrzenia uzależnienia od komputera czy internetu.

		2010	2011	2012	2013	2020
Liczba wniosków kierowanych do Poradni		500	520	547	643	427
W tym	Trudności wychowawcze	85	104	117	197	42
	Zaburzenia	157	219	236	222	68
	Pozostałe	258	197	194	224	317

Źródło: Informacja Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Radzynie Podlaskim

Kolejna tabela przedstawia dane uzyskane w Ośrodku Kuratorskim, dotyczące spraw związanych z ingerencją sądu rodzinnego we władzę rodzicielską, co spowodowane jest głównie zagrożeniem dobra dziecka oraz dane na temat liczby nieletnich, wobec których sąd rodzinny zastosował środki wychowawcze i poprawczy (umieszczenie w zakładzie poprawczym) w celu zapobiegania ich dalszej demoralizacji i stworzenia warunków do powrotu do normalnego życia.³⁰

³⁰ Art.5 i n. Ustawy z dnia 26 października 1982 o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r., nr 33, poz.178 ze zm..).

Liczba osób objętych nadzorem kuratorskim w sprawach rodzinnych	33	49	37	25	52
Liczba nieletnich wobec których orzeczono środki wychowawcze lub poprawcze	31	35	24	12	19

Źródło: Informacja II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Radzynie Podlaskim

Liczba osób skazanych przez sąd z art. 207 § 1 k. k:

2010	2011	2012	2020
64	84	90	56

Źródło: Sąd Rejonowy II Wydział Karny w Radzynie Podlaskim

Z informacji uzyskanych w Ośrodku Kuratorskim wynika, że około połowa spraw rodzinnych objętych nadzorem kuratorskim wiąże się z uzależnieniem od narkotyków.³¹ W mieście nie ma placówki, w której można umieścić dziecko znajdujące się pod wpływem alkoholu czy narkotyków. Brakuje również instytucji zajmującej się terapią takich dzieci.

Do trzech świetlic środowiskowych prowadzonych przez MOPS uczęszcza 45 dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Zajęcia w świetlicach sprowadzają się głównie do pomocy w odrabianiu lekcji oraz organizowania krótkich zabaw i ćwiczeń. W 2020 roku w zajęciach uczestniczyło łącznie 45 osób. Konieczna jest praca z rodzicami tych dzieci, np. poprzez realizowanie programu psychoedukacyjnego „Szkola dla rodziców” we współpracy z Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną lub korzystanie z poradnictwa świadczonego w punktach konsultacyjnych prowadzonych przez poradnię.

W Radzynie Podlaskim dwoje dzieci umieszczonych jest w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Dziewiętnaścioro dzieci przebywa w rodzinach zastępczych na terenie miasta (15 rodzin) oraz na terenie innych gmin (2 rodziny). Istotną kwestią jest objęcie szczególną pomocą rodziców, z których dzieci zostały zabrane do placówek bądź rodzin zastępczych. Rodzice oraz dzieci w związku z ich rozłączeniem przeżywają swoisty kryzys

³¹ Problem narkotyków wymaga szerszego zdiagnozowania w celu podjęcia działań w zakresie profilaktyki i terapii. W mieście brakuje instytucji prowadzącej terapię uzależnienia od narkotyków.

związany z utratą więzi psychicznych.

Wobec braku możliwości zatrudnienia przez MOPS większej liczby pracowników socjalnych, należy szukać rozwiązania w ramach działalności świetlic socjoterapeutycznych oraz we współpracy z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej prowadzonymi przez powiat.

Od stycznia do grudnia 2020 r. MOPS w Radzynie zatrudniał Asystenta rodziny.

Zadanie asystenta polegało na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny, pochodzenia, rodziny dalszej, społeczności lokalnej. Głównym celem asystenta było podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci.

Prognoza zmian:

Dalsza intensyfikacja pracy Poradni Pedagogiczno – Psychologicznej, oraz asystenta rodziny w latach 2021– 2025.

CZEŚĆ II

PROGRAM ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA RADZYŃ PODLASKI

Program uwzględnia zadania miasta w zakresie pomocy społecznej realizowane w głównej mierze przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadania miasta w zakresie oświaty, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego czy zadania realizowane przez samorząd powiatu są ujęte w innych dokumentach programowych bądź są regulowane przez właściwe przepisy prawa.

I. WIZJA ROZWOJU MIASTA W SFERZE SPOŁECZNEJ I CEL GŁÓWNY MIEJSKIEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

WIZJA ROZWOJU MIASTA W SFERZE SPOŁECZNEJ

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu miasta jaki chcieliby osiągnąć mieszkańcy. Wizja określa bardzo ogólnie dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmiemy działania strategiczne.

Miasto Radzyń Podlaski realizuje potrzeby sfery społecznej oraz poprawia standard życia mieszkańców poprzez działania inwestycyjne i organizacyjne oraz aktywizację środowisk lokalnych

Pomoc społeczna jest realizowana profesjonalnie – opiera się na prowadzeniu działań prewencyjnych i profilaktycznych minimalizujących występowanie problemów społecznych

CEL GŁÓWNY MIEJSKIEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. CELE STRATEGICZNE I KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ STRATEGII

CEL GŁÓWNY Tworzenie warunków dla godnego i bezpiecznego życia mieszkańców miasta Radzyń Podlaski	
CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ
I Zmniejszenie liczby osób w systemie pomocy społecznej	1.2 Wykwalifikowana kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej
	1.3 Upowszechnienie pracy socjalnej
	2.1 Stosowanie aktywizacji zawodowej, społecznej, zdrowotnej i edukacyjnej
II Zapewnienie równego dostępu do zatrudnienia	2.2 Integracja zawodowa i współpraca z PUP
	2.3 Organizacja prac społecznie - użytecznych
	3.1 Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami
III Skuteczna profilaktyka uzależnień poprzez pracę socjalną i pracę z dziećmi	3.2 Świetlica socjoterapeutyczna – socjoterapia i terapia indywidualna
	3.3 Świetlice środowiskowe w szkołach – socjoterapia
	3.4 Terapia poprzez wypoczynek
	3.5 Realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii
	4.1 Terapia uzależnionych od alkoholu
IV Wsparcie osób uzależnionych	4.2 Praca socjalna z uzależnionymi
	4.3 Realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
	5.1 Poradnictwo psychologiczne i prawne
V Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz niwelowanie skutków przemocy	5.2 Grupy wsparcia dla ofiar przemocy oraz DDA
	5.3 Terapia sprawców przemocy
	5.4 Koordynowanie działań
	5.5 Schronienie dla ofiar przemocy

CEL GŁÓWNY	
Tworzenie warunków dla godnego i bezpiecznego życia mieszkańców miasta Radzyń Podlaski	
CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI NIEZBĘDNYCH DZIAŁAŃ
VI Aktywne środowisko osób niepełnosprawnych oraz system łagodzenia skutków niepełnosprawności	6.1 Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych
	6.2 Stopniowa likwidacja barier architektonicznych i transportowych
	6.3 Pomoc w dostępie do dóbr i usług zapewniających pełne uczestnictwo w życiu społecznym
	6.4 Terapia osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi
VII System profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną	7.1 Zapewnienie współpracy i koordynacji działań na rzecz dziecka i rodziny
	7.2 Realizacja zadań gminy wynikających z obowiązujących przepisów
	7.3 Działalność asystenta rodziny
VIII Zapewnienie schronienia i wsparcie osób bezdomnych	8.1 Realizacja zapisów programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta oraz zasad wynajmowania lokali
	8.2 Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia w schronisku
	8.3 Prowadzenie działań aktywizujących i osłonowych na rzecz osób bezdomnych
IX Wsparcie osób w podeszłym wieku	9.1 Realizacja zadań gminy wynikających z obowiązujących przepisów
	9.2 Wspieranie działalności organizacji zrzeszających osoby w podeszłym wieku

2. SPOSOBY REALIZACJI STRATEGII

	CEL STRATEGICZNY I				
	Zmniejszenie liczby osób w systemie pomocy społecznej				
	Sposób realizacji	Realizatorzy	Źródła finansowania	Czas realizacji	Uwagi
Kierunki działań 1.1 Zatrudnienie jednego pracownika socjalnego na 2000 mieszkańców miasta	Zatrudnienie kolejnego pracownika socjalnego	MOPS	- Budżet miasta	do 2025	Dzięki zatrudnieniu do końca 2025 r. kolejnego, dziesiątego pracownika socjalnego liczba mieszkańców miasta przypadająca na 1 pracownika socjalnego wyniesie ok. 1600 osób. Pozwoli to na prowadzenie bardziej zaawansowanej i skutecznej pracy socjalnej z osobami i rodzinami przeżywającymi problemy.
Kierunki działań 1.2 Wykwalifikowana kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej	Systematyczne szkolenie pracowników	MOPS DŚDS	- Budżet miasta	2021- 2025	Szkolenie kadry winno odbywać się, w miarę możliwości przy wykorzystaniu środków UE. Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności dotyczy zarówno pracowników socjalnych, kierownictwa jops oraz pracowników księgowości, świadczeń rodzinnych i dodatków mieszkaniowych, a także pracowników świadczących usługi opiekuńcze. Wszyscy pracownicy socjalni powinni posiadać co najmniej I stopień specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny. W tym celu należy ubiegać się o możliwość ukończenia specjalizacji organizowanej przez instytucje realizujące te zadania ze środków EFS.
Kierunki działań 1.3 Upowszechnienie pracy socjalnej	Prowadzenie profesjonalnej pracy socjalnej z wykorzystaniem kontraktów socjalnych	MOPS	- PO Kapitał Ludzki - Budżet miasta	2021- 2025	Działanie to i jego skuteczna realizacja jest powiązane z realizacją celu 1.1. i celu 1.2. Tylko w przypadku odpowiedniej liczby wykwalifikowanych pracowników socjalnych możliwe jest zawieranie wielu kontraktów oraz skuteczne ich egzekwowanie. Realizacja tego działania pozwoli na wspólne przezwyciężanie trudnej sytuacji życiowej przez znaczną część podopiecznych ośrodka.

	CEL STRATEGICZNY II				
	Zapewnienie równego dostępu do zatrudnienia				
	Sposób realizacji	Realizatorzy	Źródła finansowania	Czas realizacji	Uwagi
Kierunki działań 2.1 Stosowanie aktywizacji zawodowej, społecznej, zdrowotnej i edukacyjnej	Realizacja projektów systemowych poprzez stosowanie instrumentów aktywnej integracji poprzez kontrakt socjalny	MOPS	- PO Kapitał Ludzki - Budżet miasta	2021 – 2025	Zastosowanie wobec klientów pomocy społecznej instrumentów aktywnej integracji w ramach kontraktu socjalnego zaktywizuje te osoby, podniesie ich kwalifikacje i umiejętności, pozwoli znaleźć zatrudnienie, co spowoduje integrację społeczną tych osób i ograniczy występowanie problemów społecznych w rodzinach.
	Realizacja projektów systemowych - stosowanie instrumentów aktywnej integracji w ramach programów aktywności lokalnej (PAL)	MOPS	- PO Kapitał Ludzki - Budżet miasta	2021 – 2025	Programy aktywności lokalnej mogą być skierowane do osób w ramach konkretnego środowiska lub członków danej społeczności (np. osiedle Koszary, ul. Budowlanych). W ramach PAL należy oprócz instrumentów aktywnej integracji stosować środowiskową pracę socjalną oraz działania o charakterze środowiskowym wymienione w zasadach realizacji projektów systemowych
Kierunki działań 2.3 Organizacja prac społecznie - użytecznych	Kierowanie do prac społecznie użytecznych bezrobotnych osób korzystających z pomocy społecznej	- UM - MOPS - PUP	- PO Kapitał Ludzki - Budżet miasta	2021 – 2025	Prace społecznie – użyteczne jako forma zatrudnienia bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej jest skutecznym instrumentem aktywizacji tych osób. Doświadczenie i umiejętności nabyte podczas wykonywania pracy oraz osiągnięte dochody dają szansę na podjęcie zatrudnienia i wyjście z systemu pomocy społecznej. Praca powinna być wykonywana w Urzędzie Miasta oraz jednostkach organizacyjnych miasta. Odmowa podjęcia pracy powoduje utratę statusu bezrobotnego oraz uprawnia MOPS do wstrzymania świadczeń z pomocy społecznej; może więc to być dobra metoda na wyeliminowanie z systemu pomocy osób pracujących w szarej strefie i nie przyznających się do wysokości osiągniętych dochodów.

	CEL STRATEGICZNY III				
	Skuteczna profilaktyka uzależnień poprzez pracę socjalną i pracę z dziećmi				
	Sposób realizacji	Realizatorzy	Źródła finansowania	Czas realizacji	Uwagi
Kierunki działań 3.1 Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami	Prowadzenie w ramach pracy socjalnej rozmów i działań służących zapobieganiu uzależnieniom	MOPS	- PO Kapitał Ludzki - Budżet miasta	2021- 2025	Pracownicy socjalni realizujący pracę socjalną winni posiadać niezbędne kwalifikacje w zakresie rozpoznawania i metod zapobiegania uzależnieniom.
	Podejmowanie interwencji	MOPS	- PO Kapitał Ludzki - Budżet miasta	2021- 2025	W razie zagrożenia uzależnieniami niezbędna jest współpraca z instytucjami: sądem rodzinnym, policją, kuratorami, placówkami służby zdrowia itp.
Kierunki działań 3.2 Świetlica socjoterapeutyczna – socjoterapia i terapia indywidualna	Utworzenie dodatkowej świetlicy socjoterapeutycznej dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych Przy Parafii Św. Trójcy w zaadaptowanym budynku parafialnym	- UM - MOPS	- PO Kapitał Ludzki - Budżet miasta (MKRPA)	2021-2025	Etapy działania: opracowanie programu działalności świetlicy (program winien zawierać określenie odbiorców pomocy, określenie celów i działań: socjoterapeutycznych grupowych i indywidualnych), zapewnienie środków finansowych i lokalu, kierownika placówki (1/2 etatu), psychologa (1/2 etatu) i pedagoga (1/2 etatu), promocja świetlicy i rekrutacja podopiecznych, zakup wyposażenia (materiały do prowadzenia zajęć), rozpoczęcie działalności, wolontariat.
Kierunki działań 3.3 Świetlice środowiskowe w szkołach – socjoterapia	Prowadzenie świetlic środowiskowych	- MOPS - szkoły	- Budżet miasta	2021 – 2025	Prowadzenie świetlic środowiskowych przy Szkole podstawowej nr 1, nr 2 i Filii Szkoły Podstawowej nr 2. Głównym zadaniem świetlic jest realizacja programów wspierających i pomoc dzieciom w nauce. W ramach działalności świetlic należy prowadzić (umowa z socjoterapeutą) grupowe zajęcia socjoterapeutyczne w SP nr 1 i SP nr 2 z dziećmi z rodzin korzystających z pomocy społecznej .

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Kierunki działań 3.4 Terapia poprzez wypoczynek	Kierowanie dzieci na wakacyjne turnusy profilaktyczne	- MKRPA - MOPS	Budżet miasta	2021 – 2025	Współpraca z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych : przekazywanie informacji na temat dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem uzależnień, które powinny wziąć udział w turnusach profilaktycznych organizowanych przez wyspecjalizowane placówki.
	Organizowanie dla dzieci w czasie wakacji i ferii wypoczynku połączonego z terapią	- ROKiR - MOPS - MKRPA	Budżet miasta	2021 – 2025	Współpraca z Radzyńskim Ośrodkiem Kultury i Rekreacji przy organizacji zajęć dla dzieci pozostających w okresie wakacji i ferii zimowych w Radzynie Podlaskim. Program zajęć powinien uwzględniać edukację służącą zapobieganiu uzależnieniom dzieci i młodzieży.
Kierunki działań 3.5 Realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii	Realizacja zadań dotyczących profilaktyki uzależnień określonych w corocznych Programach	- MOPS - MKRPA - szkoły	Budżet miasta	2021 – 2025	W ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych realizować należy uchwalane corocznie przez Radę Miasta programy dotyczące alkoholizmu i narkomanii, zawierające m.in. zadanie: realizacja programów profilaktycznych w szkołach.

	CEL STRATEGICZNY IV				
	Wsparcie osób uzależnionych				
	Sposób realizacji	Realizatorzy	Źródła finansowania	Czas realizacji	Uwagi
Kierunki działań 4.1 Terapia uzależnionych od alkoholu	Warunkowanie przyznawania świadczeń od poddania się przez podopiecznego detoksyfikacji i podjęcia terapii	MOPS	- Budżet miasta	2021 – 2025	Skutecznym narzędziem służącym realizacji tego zadania może być kontrakt socjalny. Po zakończeniu terapii na oddziałach terapii i w ośrodkach terapii osoba uzależniona powinna systematycznie uczestniczyć w zajęciach organizowanych przez stowarzyszenia.
	Kierowanie osób nadużywających alkoholu do poradni leczenia uzależnień	MOPS	- Budżet miasta	2021 – 2025	
Kierunki działań 4.2 Praca socjalna z uzależnionymi	Systematyczne motywowanie osób uzależnionych do podjęcia terapii	- MOPS - MKRPA	Budżet miasta	2021 – 2025	Niezbędna jest współpraca MOPS I MKRPA z instytucjami: oddziałem psychiatrycznym SP ZOZ prowadzącym detoks alkoholików, poradnią terapii uzależnień, ośrodkiem kuratorskim, stowarzyszeniami i organizacjami działającymi w obszarze pomocy osobom uzależnionym.
Kierunki działań 4.3 Realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Realizacja zadań Programu dotyczących leczenia osób uzależnionych i wsparcia instytucji pomocowych	- MKRPA - MOPS	Budżet miasta	2014 – 2020	Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w ramach uchwalanego corocznie programu gmina realizuje zadania polegające m. in. na zwiększaniu dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

	CEL STRATEGICZNY V				
	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz niwelowanie skutków przemocy				
	Sposób realizacji	Realizatorzy	Źródła finansowania	Czas realizacji	Uwagi
Kierunki działań 5.1 Poradnictwo psychologiczne i prawne	Prowadzenie poradnictwa psychologicznego dla osób doświadczających przemocy domowej	- PIK - MKRPA	- Budżet miasta	2021 – 2025	Etapy: diagnoza problemu, wskazanie form pomocy adekwatnych do potrzeb, motywacja do działań obronnych, trening zachowań służących przerwaniu przemocy.
	Prowadzenie poradnictwa prawnego dla osób doświadczających przemocy domowej	- PIK - MKRPA	- Budżet miasta	2021 – 2025	Realizowane przez prawnika. Poradnictwo prawne sprowadza się do poinformowania o prawach osoby krzywdzonej, wskazanie właściwych rozwiązań prawnych, sporządzenie pism.
Kierunki działań 5.2 Grupy wsparcia dla ofiar przemocy oraz DDA	Prowadzenie grupy wsparcia dla osób współzależnionych	- PIK - MKRPA	- Budżet miasta	2021 – 2025	Realizowane przez terapeutę uzależnień. Elementy zajęć w ramach grupy: psychoedukacja dotycząca mechanizmów uzależnienia, współzależnienia i stosowania przemocy, objaśnienie faz i sposobów zdrowienia rodziny, edukacja w zakresie postępowania z dziećmi, ukazanie sposobów radzenia sobie w sytuacji nawrotów do picia i wystąpienia przemocy.
	Prowadzenie grupy wsparcia dla DDA	- PIK - MKRPA	- Budżet miasta	2021 – 2025	Realizowane przez terapeutę uzależnień dla tzw. dorosłych dzieci alkoholików – osób przeżywających problemy w związku z dorastaniem w rodzinie dotkniętej problemem alkoholowym.
Kierunki działań 5.3 Terapia sprawców przemocy	Prowadzenie terapii sprawców przemocy	- PIK - MKRPA	- Budżet miasta	2021 – 2025	Etapy: wyszukanie i umotywowanie sprawców do podjęcia terapii, zdiagnozowanie przyczyn stosowania przemocy nad rodziną, edukacja w zakresie sposobów radzenia sobie ze stanami emocjonalnymi powodującymi przemoc. Skuteczne może być również stosowanie mediacji.
Kierunki działań 5.4 Koordinowanie	Zapewnienie współpracy instytucji w zakresie	- PIK - MKRPA	- Budżet miasta	2021 – 2025	Kluczową kwestią jest przekazywanie pomiędzy instytucjami informacji w formie Niebieskich Kart o zaistniałej przemocy. Koordynacją działań powinien zajmować się Pełnomocnik Burmistrza Miasta ds.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

działania	walki z przemocą w rodzinie				przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.(Kierownik MOPS)
	Prowadzenie działań w ramach zespołu interdyscyplinarnego Grupy robocze	- PIK - MKRPA	- Budżet miasta	2021 – 2025	Dalsza praca zespołu interdyscyplinarnego złożonego z przedstawicieli instytucji pomocowych pozwoli na skuteczniejszą, bardziej profesjonalną walkę z przemocą domową. W ramach prac Zespołu można będzie ustalać skoordynowane, kompleksowe działania w zakresie walki z przemocą.
Kierunki działań 5.5 Schronienie dla ofiar przemocy	Zapewnienie ofiarom przemocy pobytu w hostelu	MKRPA	- Budżet miasta	2021 – 2025	Finansowanie ze środków Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pobytu ofiar przemocy w hostelach i domach dla matek z małoletnimi dziećmi (wg potrzeb) w razie braku możliwości odizolowania sprawcy przemocy.

CEL STRATEGICZNY VI					
Aktywne środowisko osób niepełnosprawnych oraz system łagodzenia skutków niepełnosprawności					
	Sposób realizacji	Realizatorzy	Źródła finansowania	Czas realizacji	Uwagi
Kierunki działań 6.1 Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych	Rozpowszechnianie informacji przybliżających problemy osób niepełnosprawnych	- MOPS - DŚDS - placówki oświatowe - urzędy	- budżet miasta - budżet państwa	2021 – 2025	Ulotki, plakaty, strony internetowe, prasa, udział w akcjach ogólnopolskich (np. „Paczka integracji” rozpowszechnianie prasy nt. problemów niepełnosprawnych).
	Zagwarantowanie warunków do udziału osób niepełnosprawnych w imprezach organizowanych na terenie miasta	- ROKiR - MOPS - DŚDS - placówki oświatowe - urzędy	- budżet miasta - budżet państwa	2021 – 2025	Informacja na temat imprez w miejscach dostępnych dla niepełnosprawnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

	Wdrażanie w szkołach programów wychowawczych mających na celu zrozumienie i akceptację osób niepełnosprawnych	placówki oświatowe	- budżet miasta - budżet państwa	2021– 2025	
Kierunki działań 6.2 Stopniowa likwidacja barier architektonicznych i transportowych	Egzekwowanie na etapie projektowania i realizacji dostępności obiektów budowlanych dla niepełnosprawnych	- UM - miejskie jednostki organizac.	- budżet miasta - budżet państwa - środki UE	2021– 2025	
	Stopniowe likwidowanie barier w dostępie do obiektów użyteczności publicznej	- UM - miejskie jednostki organizac.	- środki UE - budżet miasta - budżet państwa	2021 – 2025	
Kierunki działań 6.3 Pomoc w dostępie do dóbr i usług zapewniających pełne uczestnictwo w życiu społecznym	Diagnoza środowiska, ustalenie skali zjawiska niepełnosprawności	- DŚDS - MOPS	- Budżet miasta	2021 – 2025	Zebranie danych znajdujących się w zasobach ZUS, KRUS, PCPR i innych instytucji (stowarzyszeń) działających na rzecz osób niepełnosprawnych.
	Poradnictwo na rzecz osób niepełnosprawnych	- DŚDS - MOPS - PIK	- budżet miasta	2021 – 2025	W ramach pracy socjalnej w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej oraz przez specjalistów (porady prawne, psychologiczne) w siedzibie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego, MOPS i DŚDS.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

	Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	- MOPS	- budżet miasta - budżet państwa	2021 – 2025	W związku ze zwiększaniem się liczby mieszkańców miasta w podeszłym wieku i z niepełnosprawnością MOPS stanie przed koniecznością zatrudnienia większej liczby opiekunek oraz szkolenia pracowników świadczących usługi opiekuńcze.
	Wprowadzenie usług: asystentów osobistych i tłumaczy języka migowego	- DŚDS - MOPS - UM - PUP	- PO Kapitał Ludzki - budżet miasta - budżet państwa	2021 – 2025	Asystent osoby niepełnosprawnej: objęcie usługami życia rodzinnego, pracy, nauki, uczestnictwa w życiu społecznym; pełnienie roli przewodnika i współpartnera osoby niepełnosprawnej. Szkolenie kandydatów na asystentów może być finansowane w ramach projektu unijnego, a kandydaci mogą być rekrutowani spośród osób bezrobotnych.
Kierunki działań 6.4 Terapia osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi	Poszerzenie oferty Dziennego Środowiskowego Domu Samopomocy	DŚDS	- budżet państwa - PO Kapitał Ludzki	2021 – 2025	Realizowane poprzez zwiększenie liczby miejsc w DŚDS oraz przeprowadzenie akcji informacyjnych skierowanych do potencjalnych podopiecznych, którzy nie wyrażają zgody na uczęszczanie do ośrodka, a także wprowadzenie nowych form terapii również w ramach projektów unijnych.
	Wsparcie rodziców i opiekunów dzieci niepełnosprawnych w zakresie tworzenia i funkcjonowania stowarzyszeń	- MOPS - DŚDS	- budżet miasta	2021– 2025	Diagnoza środowiska niepełnosprawnych (w tym dzieci) pozwoli na zwrócenie się do określonych grup rodziców i opiekunów (np. dzieci autystycznych) celem wsparcia działalności stowarzyszeń działających na rzecz dzieci niepełnosprawnych. Zadaniem takich organizacji byłoby organizowanie leczenia i terapii w oparciu o środki NFZ oraz środki zewnętrzne. Zadaniem instytucji jest pomoc organizacyjna i prawna w zakresie utworzenia stowarzyszeń.
	Terapia dzieci w ramach grup integracyjnych w placówkach oświatowych	placówki oświatowe	- budżet państwa - budżet miasta	2021– 2025	

	CEL STRATEGICZNY VII				
	System profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną				
	Sposób realizacji	Realizatorzy	Źródła finansowania	Czas realizacji	Uwagi
Kierunki działań 7.1 Zapewnienie współpracy i koordynacji działań na rzecz dziecka i rodziny	Ocena sytuacji przez pracownika socjalnego i podjęcie działań określonych poniżej	MOPS	- Budżet miasta	2021 – 2025	W przypadku uzyskania informacji o wystąpieniu problemu w rodzinie pracownik socjalny MOPS powinien podjąć działania zmierzające do rozwiązania bądź zmniejszenia problemu. Działania będą polegały bądź na przyznaniu świadczeń z pomocy społecznej bądź na skierowaniu klienta do instytucji realizującej zadania, które mogą przyczynić się do poprawy sytuacji rodziny. Pracownik socjalny realizując działania powinien konsultować się ze specjalistami w danej dziedzinie najlepiej w ramach tzw. zespołu interdyscyplinarnego (np. pracownik socjalny, policjant, pedagog szkolny, przewodniczący MKRPA, pielęgniarka środowiskowa).
	Skierowanie wniosku do MKRPA w celu wszczęcia procedury leczenia odwykowego	- MOPS - MKRPA	Budżet miasta	2021 – 2025	W przypadku gdy w rodzinie występuje alkoholizm, a osoba uzależniona nie chce dobrowolnie poddać się terapii zastosować należy procedurę leczenia odwykowego określoną przez ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi. Działanie to może się przyczynić do podjęcia abstynencji przez alkoholika.
	Złożenie do prokuratury zawiadomienia o przestępstwie	MOPS	Budżet miasta	2021 – 2025	W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa przez członka rodziny, MOPS ma obowiązek złożyć zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. Postępowanie karne, nadzór kuratorski, czy stosowane ewentualnie środki zapobiegawcze wobec członka rodziny powinny przyczynić się do poprawy sytuacji rodziny. Zespół interdyscyplinarny.
	Umieszczenie ofiar znęcania w hostelu	MKRPA	Budżet miasta	2021 – 2025	W przypadku braku możliwości odizolowania sprawcy przemocy domowej od rodziny należy zapewnić rodzinie bezpieczny pobyt w hostelu. Patrz Cel operacyjny 5.5.
	Zawiadomienie sądu rodzinnego	MOPS	Budżet miasta	2021 – 2025	W sytuacji zaistnienia w rodzinie problemów z właściwym wykonywaniem władzy rodzicielskiej i zagrożeniem dobra dziecka należy zawiadomić sąd rodzinny w celu ewentualnego umieszczenia dzieci w rodzinie zastępczej czy placówce opiekuńczo-wychowawczej ewentualnie podjęcia innych działań dla dobra dziecka i rodziny. Zespół interdyscyplinarny.
	Zawiadomienie pedagoga szkolnego	- MOPS - szkoły	Budżet miasta	2021– 2025	W przypadku, gdy w skład rodziny wchodzi dzieci szkolne należy zawiadomić i podjąć współpracę z pedagogiem szkolnym w celu pomocy dzieciom w wypełnianiu obowiązku szkolnego oraz pomocy rodzinie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Kierunki działań 7.2 Realizacja zadań gminy wynikających z obowiązujących przepisów	Skierowanie do PPP Przydzielenie asystenta rodziny	-MOPS	Budżet miasta	2021 – 2025	W razie występowania problemów wychowawczych, w celu wzięcia udziału rodzica w programie „Szkoła dla rodziców” lub korzystania z porad specjalistów m. in. w ramach punktów konsultacyjnych.
	Prowadzenie pracy socjalnej z rodziną	MOPS	Budżet miasta	2021– 2025	Pomoc rodzinom w rozwiązywaniu problemów i konfliktów rodzinnych poprzez poradnictwo, rozmowy wspierające, motywowanie do zmiany stylu życia i podejmowania działań służących poprawie sytuacji rodziny świadczone przez pracowników socjalnych MOPS.
	Przyznawanie i wyplacanie świadczeń pieniężnych	MOPS	- budżet miasta - budżet państwa	2021 – 2025	Wsparcie finansowe rodzin na podstawie ustawy o pomocy społecznej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o dodatkach mieszkaniowych, ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i innych.
	Dożywianie uczniów i dorosłych	MOPS	- budżet państwa	2021 – 2025	Dożywianie dla dzieci i młodzieży w stołówkach szkolnych. Dożywianie osób nie uczęszczających do szkół: w punkcie wydawania żywności na terenie miasta oraz w formie zasiłków celowych (bony żywnościowe). Doposażenie punktów wydawania żywności poprzez remonty i zakupy sprzętu.
	Dystrybucja żywności dla najuboższych	-organizacje - parafie - MOPS - UM	- środki UE - budżet państwa - budżet miasta	2021 – 2025	Program PAED zapewnia żywność dla najuboższej ludności UE. Dystrybucją na szczeblu regionalnym zajmują się m.in. Caritas Diecezji Siedleckiej i Lubelski Bank Żywności. Działania MOPS to: dostarczenie listy osób potrzebujących, przekazywanie informacji podopiecznym, ewentualna koordynacja działań. Działania urzędu miasta: pomoc w transporcie żywności.
	Realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych	- MOPS	- budżet państwa - budżet miasta	2021 – 2025	Świadczenie usług opiekuńczych zgodnie z obowiązującymi przepisami przez zleceniobiorców na rzecz osób (w tym dzieci) niepełnosprawnych (w tym z zaburzeniami psychicznymi) – w przypadku braku możliwości zapewnienia takiej formy pomocy przez instytucje służby zdrowia i instytucje oświatowe. Usługi mogą być również świadczone w ośrodku wsparcia (Dzienny Środowiskowy Dom Samopomocy w Radzynie Podlaskim) przez wykwalifikowanych pracowników ośrodka.
Kierunki działań 7.3 Socjoterapia	Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	- MOPS - szkoły	- Budżet miasta	2021 – 2025	Organizowanie w ramach działalności świetlic środowiskowych przy Szkole Podstawowej nr 1 i Szkole Podstawowej nr 2 oraz świetlicy socjoterapeutycznej grupowych zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Zajęcia w okresie roku szkolnego, prowadzone przez socjoterapeutę lub psychologa (umowa zlecenia) na podstawie programu zajęć.

	CEL STRATEGICZNY VIII				
	Zapewnienie schronienia i wsparcie osób bezdomnych				
	Sposób realizacji	Realizatorzy	Źródła finansowania	Czas realizacji	Uwagi
Kierunki działań 8.1 Realizacja zapisów programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta oraz zasad wynajmowania lokali	Zapewnienie mieszkań osobom potrzebującym	- UM - ZGL	- środki UE - budżet państwa - budżet miasta	2021 – 2025	Decyzje w sprawie przyznania lokali socjalnych powinny być opiniowane przez społeczną komisję mieszkaniową pod kątem zasadności przyznania(sytuacja rodzinna, mieszkaniowa, finansowa itp.), zgodnie z zasadami określonymi w programach gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta oraz zasadach wynajmowania lokali.
	Budowa w miarę potrzeb nowych lokali mieszkalnych	- UM - ZGL	- środki UE - budżet państwa - budżet miasta	2021 – 2025	Cel może być zrealizowany dzięki wsparciu określone w ustawie z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. Nr 251, poz. 1844 z późn. zm.).
	Modernizacja i podnoszenie standardu istniejących lokali socjalnych	- UM - ZGL	- środki UE - budżet państwa - budżet miasta	2021 – 2025	
Kierunki działań 8.2 Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia w noclegowni	Stopniowa modernizacja schroniska miejskiego przy ul. Brzostowieckiej	MOPS	- środki UE - budżet państwa - budżet miasta	2021 – 2025	Zakres: roboty budowlane na zewnątrz i wewnątrz budynku, wymiana instalacji elektrycznej, remonty pomieszczeń, zakup wyposażenia. Adaptacja dwóch pomieszczeń.
	Zapewnienie skutecznego dozoru noclegowni	MOPS	- środki UE - budżet państwa - budżet miasta	2021 – 2025	Zatrudniony opiekun noclegowni, którego obowiązkiem jest prowadzenie bieżącej działalności oraz egzekwowanie zapisów regulaminu placówki.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Kierunki działań 8.3 Prowadzenie działań aktywizujących i osłonowych na rzecz osób bezdomnych	Zapewnienie żywności, odzieży i środków czystości	MOPS	- budżet państwa - budżet miasta	2021 – 2025	Przyznawanie pieniężnych i niepieniężnych świadczeń pomocy społecznej również w ramach kontraktu socjalnego lub programu wychodzenia z bezdomności - w celu skłonienia uzależnionych do utrzymania abstynencji.
	Motywowanie do leczenia i kierowanie do placówek leczenia uzależnień	MOPS	- budżet państwa - budżet miasta	2021 – 2025	Większość osób bezdomnych zamieszkałych w Radzynie Podlaski to osoby uzależnione i nadużywające alkoholu. Podjęcie terapii jest warunkiem koniecznym do wyjścia z bezdomności. W ramach terapii i późniejszych zajęć w organizacjach anonimowych alkoholików mogą być również prowadzone działania zmierzające do powrotu osoby bezdomnej do rodziny.
	Praca socjalna w celu powrotu do rodziny	MOPS	- budżet państwa - budżet miasta	2021 – 2025	Praca socjalna świadczona przez pracowników socjalnych, a także przez specjalistów zatrudnionych w placówkach zajmujących się wsparciem rodziny, osób uzależnionych, współuzależnionych, ofiar i sprawców przemocy w rodzinie itp.

CEL STRATEGICZNY IX Wsparcie osób w podeszłym wieku					
	Sposób realizacji	Realizatorzy	Źródła finansowania	Czas realizacji	Uwagi
Kierunki działań 9.1 Realizacja zadań gminy wynikających z obowiązujących przepisów	Realizacja usług opiekuńczych	MOPS	- budżet państwa - budżet miasta	2021 – 2025	Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych (w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi) w miejscu zamieszkania podopiecznego, zgodnie z obowiązującymi przepisami, przez opiekunki zatrudnione w MOPS, zleceniobiorców i wolontariuszy (pod kierunkiem opiekunek MOPS).
	Ponoszenie odpłatności za pobyt osób w domach pomocy społecznej	MOPS	budżet miasta	2021 – 2025	W stosunku do osób wymagających całodobowej opieki, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Odpłatność ze środków miasta w sytuacji braku możliwości ponoszenia odpłatności przez podopiecznego i najbliższą rodzinę.
Kierunki działań 9.2 Wspieranie	Przekazywanie środków finansowych na	UM	budżet miasta	2021 – 2025	Działalność na terenie Radzyna Podlaskiego organizacji: Uniwersytetu III wieku, Krajowego Związku Emerytów i Rencistów, klubów seniora, organizacji kombatanckich ma bardzo korzystny wpływ na integrację społeczną osób starszych. W związku z tym wsparcie finansowe (zgodnie z

działalności organizacji zrzeszających osoby w podeszłym wieku	rzecz organizacji zrzeszających seniorów				ustawą o pożytku publicznym i wolontariacie) ma wpływ na realizację celu strategicznego.
--	--	--	--	--	--

3. MONITORING STRATEGII I WSKAŹNIKI REALIZACJI DZIAŁAŃ.

CEL STRATEGICZNY I		
Zmniejszenie liczby osób w systemie pomocy społecznej		
	Sposób realizacji	Wskaźniki
Kierunki działań 1.1 Wykwalifikowana kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej	Systematyczne szkolenie pracowników	- liczba pracowników MOPS objętych szkoleniami, studiami podyplomowymi, specjalizacjami itp. - liczba odbytych szkoleń, studiów, specjalizacji
Kierunki działań 1.2 Upowszechnienie pracy socjalnej	Prowadzenie profesjonalnej pracy socjalnej z wykorzystaniem kontraktów socjalnych	- liczba zawartych kontraktów socjalnych - liczba rodzin (osób w rodzinach) objętych pracą socjalną

CEL STRATEGICZNY II		
Zapewnienie równego dostępu do zatrudnienia		
	Sposób realizacji	Wskaźniki

Kierunki działań 2.1 Stosowanie aktywizacji zawodowej, społecznej, zdrowotnej i edukacyjnej	Realizacja projektów systemowych poprzez stosowanie instrumentów aktywnej integracji poprzez kontrakt socjalny	- liczba uczestników projektów systemowych (zawartych kontraktów socjalnych) - kwota dofinansowania w ramach projektów systemowych
	Realizacja projektów systemowych - stosowanie instrumentów aktywnej integracji w ramach programów aktywności lokalnej (PAL)	- liczba uczestników projektów systemowych - liczba realizowanych PAL - kwota dofinansowania w ramach projektów systemowych
Kierunki działań 2.2 Organizacja prac społecznie - użytecznych	Kierowanie do prac społecznie użytecznych bezrobotnych osób korzystających z pomocy społecznej	- liczba osób skierowanych i wykonujących prace społecznie – użyteczne - liczba osób zaktywizowanych zawodowo dzięki pracom społecznie - użytecznym

Skuteczna profilaktyka uzależnień poprzez pracę socjalną i pracę z dziećmi

	Sposób realizacji	Wskaźniki
Kierunki działań 3.1 Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami	Prowadzenie w ramach pracy socjalnej rozmów i działań służących zapobieganiu uzależnieniom	- liczba osób zagrożonych uzależnieniem, objętych pracą socjalną
	Podejmowanie interwencji	- liczba podjętych interwencji w zakresie zapobiegania i walki z uzależnieniem
Kierunki działań 3.2 Świetlica socjoterapeutyczna – socjoterapia i terapia indywidualna	Utworzenie świetlicy socjoterapeutycznej dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	- liczba dzieci uczestniczących w zajęciach w świetlicy
Kierunki działań 3.3 Świetlice środowiskowe w szkolach – socjoterapia	Prowadzenie świetlic środowiskowych	- liczba dzieci uczestniczących w zajęciach w świetlicy
Kierunki działań 3.4 Terapia poprzez wypoczynek	Kierowanie dzieci na wakacyjne turnusy profilaktyczne	- liczba dzieci uczestniczących w turnusach
	Organizowanie dla dzieci w czasie wakacji i ferii wypoczynku połączonego z terapią	- liczba dzieci uczestniczących w zajęciach
Kierunki działań 3.5 Realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów	Realizacja zadań dotyczących profilaktyki uzależnień	- liczba uczestników programów profilaktycznych

Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii	określonych w corocznych Programach	
---	-------------------------------------	--

	CEL STRATEGICZNY IV Wsparcie osób uzależnionych	
	Sposób realizacji	Wskaźniki
Kierunki działań 4.1 Terapia uzależnionych od alkoholu	Warunkowanie przyznawania świadczeń od poddania się przez podopiecznego detoksyfikacji i podjęcia terapii	- liczba osób uzależnionych korzystających z pomocy społecznej uczęszczających na zajęcia w poradni leczenia uzależnień - liczba osób uzależnionych, które poddały się terapii odwykowej na oddziale lub w ośrodku terapii
	Kierowanie osób nadużywających alkoholu do poradni leczenia uzależnień	- liczba osób uzależnionych korzystających z pomocy społecznej uczęszczających na zajęcia w poradni leczenia uzależnień - liczba osób uzależnionych, które poddały się terapii odwykowej na oddziale lub w ośrodku terapii
Kierunki działań 4.2 Praca socjalna z uzależnionymi	Systematyczne motywowanie osób uzależnionych do podjęcia terapii	- liczba osób uzależnionych korzystających z pomocy społecznej uczęszczających na zajęcia w poradni leczenia uzależnień - liczba osób uzależnionych, które poddały się terapii odwykowej na oddziale lub w ośrodku terapii
Kierunki działań 4.3 Realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Realizacja zadań Programu dotyczących leczenia osób uzależnionych i wsparcia instytucji pomocowych	- liczba uczestników programów terapeutycznych, - liczba korzystających z poradnictwa psychologicznego, prawnego i grupy wsparcia - liczba osób nadużywających alkoholu wezwanych na posiedzenie MKRPA - liczba osób uzależnionych, wobec których orzeczono nakaz leczenia odwykowego

	CEL STRATEGICZNY V	
	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz niwelowanie skutków przemocy	
	Sposób realizacji	Wskaźniki
Kierunki działań 5.1 Poradnictwo psychologiczne i prawne	Prowadzenie poradnictwa psychologicznego dla osób doświadczających przemocy domowej	- liczba korzystających z poradnictwa psychologicznego
	Prowadzenie poradnictwa prawnego dla osób doświadczających przemocy domowej	- liczba korzystających z poradnictwa prawnego
Kierunki działań 5.2 Grupy wsparcia dla ofiar przemocy oraz DDA	Prowadzenie grupy wsparcia dla osób współzależnych	- liczba uczestników grupy wsparcia
	Prowadzenie grupy wsparcia dla DDA	- liczba uczestników grupy wsparcia
Kierunki działań 5.3 Terapia sprawców przemocy	Prowadzenie terapii sprawców przemocy	- liczba sprawców przemocy, którzy poddali się terapii
Kierunki działań 5.4 Koordinowanie działań	Zapewnienie współpracy instytucji w zakresie walki z przemocą w rodzinie	- liczba niebieskich kart wypełnionych przez pracowników socjalnych MOPS - liczba informacji nt. przemocy (pism, niebieskich kart) przekazanych Pełnomocnikowi od instytucji - liczba spraw prowadzonych przez Pełnomocnika
	Prowadzenie działań w ramach zespołu interdyscyplinarnego	- liczba spraw będących przedmiotem pracy zespołu - liczba posiedzeń zespołu

Kierunki działań 5.5 Schronienie dla ofiar przemocy	Zapewnienie ofiarom przemocy pobytu w hostelu	- liczba ofiar przemocy, za które ponoszona była odpłatność za pobyt w hostelu
--	---	--

CEL STRATEGICZNY VI		
Aktywne środowisko osób niepełnosprawnych oraz system łagodzenia skutków niepełnosprawności		
	Zadanie	Wskaźniki
Kierunki działań 6.1 Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych	Rozpowszechnianie informacji przybliżających problemy osób niepełnosprawnych	- liczba rozpowszechnionych ulotek, plakatów, prasy - akcje ogólnopolskie
	Zagwarantowanie warunków do udziału osób niepełnosprawnych w imprezach organizowanych na terenie miasta	- liczba i jakość informacji nt. imprez - dostępność budynków
	Wdrażanie w szkołach programów wychowawczych mających na celu zrozumienie i akceptację osób niepełnosprawnych	- liczba programów - liczba dzieci i młodzieży uczestniczącej w programach
Kierunki działań 6.2 Stopniowa likwidacja barier architektonicznych i transportowych	Egzekwowanie na etapie projektowania i realizacji dostępności obiektów budowlanych dla niepełnosprawnych	- liczba oddanych do użytku budynków bez barier architektonicznych

	Stopniowe likwidowanie barier w dostępie do obiektów użyteczności publicznej	- liczba inwestycji służących likwidacji barier architektonicznych
Kierunki działań 6.3 Pomoc w dostępie do dóbr i usług zapewniających pełne uczestnictwo w życiu społecznym	Diagnoza środowiska, ustalenie skali zjawiska niepełnosprawności	- zbiór danych nt. zjawiska niepełnosprawności opracowany na podstawie danych instytucji, aktualizowany i uzupełniany na bieżąco
	Poradnictwo na rzecz osób niepełnosprawnych	- liczba osób niepełnosprawnych korzystających z poradnictwa
	Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	- liczba osób niepełnosprawnych korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych
	Wprowadzenie usług: asystentów osobistych i tłumaczy języka migowego	- liczba asystentów osobistych - liczba tłumaczy języka migowego
Kierunki działań 6.4 Terapia osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi	Poszerzenie oferty Dziennego Środowiskowego Domu Samopomocy	- liczba podopiecznych DŚDS - liczba podopiecznych DŚDS korzystających z dodatkowych form terapii
	Rozwój działalności Stowarzyszenia „Carpe Diem”	- liczba członków stowarzyszenia - nowe formy działalności stowarzyszenia

	Wsparcie rodziców i opiekunów dzieci niepełnosprawnych w zakresie tworzenia i funkcjonowania stowarzyszeń	- liczba nowych stowarzyszeń
	Terapia dzieci w ramach grup integracyjnych w placówkach oświatowych	- liczba grup integracyjnych - liczba uczestników zajęć w ramach grup integracyjnych

CEL STRATEGICZNY VII		
System profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną		
	Sposób realizacji	Wskaźniki
Kierunki działań 7.1 Zapewnienie współpracy i koordynacji działań na rzecz dziecka i rodziny	Ocena sytuacji przez pracownika socjalnego i podjęcie działań określonych poniżej	- liczba rodzin w których stwierdzono problemy rodzinne - liczba niebieskich kart wypełnionych przez pracowników socjalnych MOPS
	Skierowanie wniosku do MKRPA w celu wszczęcia procedury leczenia odwykowego	- liczba wniosków skierowanych do MKRPA
	Złożenie do prokuratury zawiadomienia o przestępstwie	- liczba zawiadomień złożonych do prokuratury i na policje

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

	Umieszczenie ofiar znęcania w hostelu	- liczba ofiar przemocy umieszczonych w hostelu
	Zawiadomienie sądu rodzinnego	- liczba wniosków do sądu rodzinnego odnośnie zagrożenia dobra dziecka
	Zawiadomienie pedagoga szkolnego	- liczba zawiadomień
Kierunki działań 7.2 Realizacja zadań gminy wynikających z obowiązujących przepisów	Prowadzenie pracy socjalnej z rodziną	- liczba rodzin dysfunkcyjnych objętych pracą socjalną
	Przyznawanie i wypłacanie świadczeń pieniężnych	- liczba rodzin (osób w rodzinie), które otrzymały wsparcie finansowe - kwota świadczeń - liczba świadczeń
	Dożywianie uczniów i dorosłych	- liczba uczestników programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” - kwota świadczeń - liczba świadczeń
	Dystrybucja żywności dla najuboższych	- liczba odbiorców żywności - liczba organizacji wydającej żywność - ilość wydanej żywności
	Realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych	- liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych
	Kierunki działań 7.3 Socjoterapia	Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych

CEL STRATEGICZNY VIII	
Zapewnienie schronienia i wsparcie osób bezdomnych	
Sposób realizacji	Wskaźniki

Kierunki działań 8.1 Realizacja zapisów programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta oraz zasad wynajmowania lokali	Zapewnienie mieszkań osobom potrzebującym	- liczba przydziałów lokali (w tym lokali socjalnych)
	Budowa w miarę potrzeb nowych lokali mieszkalnych	- liczba oddanych do użytku lokali (w tym lokali socjalnych)
	Modernizacja i podnoszenie standardu istniejących lokali socjalnych	- liczba zmodernizowanych lokali - liczba budynków (lokali) przekształconych na lokale mieszkalne
Kierunki działań 8.2 Zapewnienie osobom bezdolnym schronienia w noclegowni	Stopniowa modernizacja noclegowni miejskiej przy ul. Brzostowieckiej	- zakupione wyposażenie noclegowni - nakłady na remonty i inwestycje - nakłady na utrzymanie noclegowni
	Zapewnienie skuteczniejszego dozoru noclegowni	- nakłady na zatrudnienie opiekuna noclegowni
Kierunki działań 8.3 Prowadzenie działań aktywizujących i osłonowych na rzecz osób bezdolnych	Zapewnienie żywności, odzieży i środków czystości	- kwota świadczeń pieniężnych na rzecz osób bezdolnych - wartość świadczeń niepieniężnych na rzecz osób bezdolnych
	Motywowanie do leczenia i kierowanie do placówek leczenia uzależnień	- liczba osób skierowanych do poradni - liczba wniosków do MKRPA - liczba osób, które poddały się terapii w systemie stacjonarnym oraz w poradni
	Praca socjalna w celu powrotu do rodziny	- liczba osób, które wyszły z bezdolności - liczba osób bezdolnych, które powróciły do rodziny

CEL STRATEGICZNY IX
Wsparcie osób w podeszłym wieku

	Sposób realizacji	Wskaźniki
Kierunki działań 9.1 Realizacja zadań gminy wynikających z obowiązujących przepisów	Realizacja usług opiekuńczych	- liczba osób korzystających z usług opiekuńczych
	Ponoszenie odpłatności za pobyt osób w domach pomocy społecznej	- liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej, za które miasto ponosi odpłatność - koszty pobytu osób ponoszone przez miasto
Kierunki działań 9.2 Wspieranie działalności organizacji zrzeszających osoby w podeszłym wieku	Przekazywanie środków finansowych na rzecz organizacji zrzeszających seniorów	- liczba organizacji, którym udzielono wsparcia finansowego - kwota środków przekazanych na rzecz organizacji

UWAGI KOŃCOWE

Realizacja Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyczyni się do wdrożenia w Radzynie Podlaskim nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia ukierunkowuje działania władz samorządowych i instytucji opieki społecznej, w tym Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego modelu systemu opieki społecznej. Zorientowanie Strategii na wybranych grupach socjalnych przez pryzmat działań strukturalnych, inwestycyjnych, rozwojowych, jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Radzyna Podlaskiego na lata 2021-2025 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd miasta i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autor dokumentu pragnie złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w mieście. Jednocześnie chcę wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

Celem Strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości.

Strategia jest, zatem instrumentem nowoczesnej polityki społecznej wdrażanej na poziomie lokalnym przez władze samorządowe Radzyna Podlaskiego, mającym pobudzać do aktywności organizacje, instytucje, środowiska działające w obszarze pomocy społecznej, rozwoju gospodarczego i społecznego miasta.

Cele i kierunki działań zawarte w Strategii, pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, często marginalizowanych i wykluczonych ze

społeczeństwa.

W toku prac nad Strategią stworzono identyfikację grup i problemów społecznych uwzględniając specyfikę poszczególnych zjawisk społecznych, jak ubóstwo, bezrobocie, problemy materialne i wychowawcze rodzin. Niezwykle ważną kwestią ujętą w Strategii jest konieczność ścisłej współpracy instytucji i organizacji koordynujących działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

W ramach wdrażania Strategii należy podjąć następujące działania zmierzające do osiągnięcia celów strategicznych:

- wzmocnienie systemu organizacyjnego oraz podniesienie nakładów na infrastrukturę techniczną Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, który posiada kluczową rolę w procesie wdrożenia programu społecznego na terenie Radzyna Podlaskiego,
- reorientacja wydatków w ramach polityki społecznej w kierunku zwiększenia nakładów na aktywne formy działalności oraz rozszerzenie tych form na wszystkie obszary występowania problemów społecznych,
- wspieranie rozwiązań umożliwiających większy udział organizacji pozarządowych w realizacji publicznych usług z zakresu pomocy społecznej,
- tworzenie i realizacja projektów socjalnych finansowanych ze środków zewnętrznych.

Od realizacji powyższych założeń i determinacji w procesie wdrażania Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zależeć będzie efektywność i zdolność instytucji, organizacji i władz samorządowych do rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Radzyna Podlaskiego.

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Radzyna Podlaski na lata 2021-2025 będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radzynie Podlaskim. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zawarta ocena skuteczności polityki społecznej prowadzonej w mieście przekazana

zostanie Burmistrzowi i Radzie Miasta, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii. Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m. in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców miasta oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Radzyń Podlaski będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę.